

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2019-06-09

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

I'm gonna make him a review he can't refuse

En innehållsanalys över hur
filmkritiker argumenterar för sina betygsättningar.

Författare: Simon Andersson, Viktor Nordblad och Simon Svensson

Handledare: Monica Löfgren Nilsson

Kursansvarig: Marina Gheretti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title: I'm gonna make him a review he can't refuse
Authors: Simon Andersson, Viktor Nordblad och Simon Svensson
Level: Bachelor thesis in Journalism
Term: VT 2019
Supervisor: Monica Löfgren Nilsson

We consider ourselves to be movie enthusiasts and both watch and read a lot of cinema. And since we share this interest in the motion pictures we spend a lot of time evaluating films we've seen and discussing films we're about to see. And since time is the most precious aspect of life, if we decide to spend two hours in a movie theater we want it to be worthwhile. With this in mind we always take guidance from the people who supposedly would be the most eligible to tell us whether or not we should go see the film in question: The critics.

Even though film criticism is a subjective kind of journalism, we believe that there would have to be some sort of basic foundation on which the critics rely. That some aspects of the art form of the motion pictures always would be taken into accountability regardless of the critic and regardless of the paper for which he or she writes.

The purpose we had approaching this study was to determine how film critics write their reviews and what arguments they use when trying to convince the reader of agreeing with his or her opinion. We wanted to study how the critics discuss the films' value and content, how they use rhetorical devices and how they differ. This we did by analyzing a total of 96 reviews divided on three Swedish media houses. We've established our study on the basis of the theory of doxa, the rhetorical tools ethos, pathos and logos, as well as genre theory and theory of content value.

Our main results include that the critics don't actually differ that much in which arguments they use and how they compose their reviews. The rhetorical tool ethos - convincing by establishing a sense of affinity with the reader - was used in a vast majority of the reviews and there are strong similarities in which aspects of filmmaking they choose to discuss.

Keywords

film, film reviews, critics, movie critics, movie reviews, popular culture.

Nyckelord

filmrecensioner, kritiker, populärkultur, film, filmkritik.

Innehållsförteckning

	Sida:
1 Inledning	1
1.1 Problematisering	2
2 Tidigare forskning	3
2.1 Vilken betydelse har filmrecensioner?	3
2.2 Genusforskning och amatörkritiker	5
2.3 Sammanfattning	6
3 Teoretisk anknytning	7
3.1 Lloyd F. Blitzers teori	7
3.2 Doxa	7
3.3 Retoriska verktyg	8
3.3.1 Ethos	8
3.3.2 Pathos	9
3.3.3 Logos	9
3.4 Genreteori	9
3.5 Teori om innehållsvärde	11
4 Syfte och frågeställning	13
4.1 Frågeställningarnas uppkomst	13
4.2 Frågeställningarna	14
5 Metod och material	15
5.1 Kvalitativ och kvantitativ innehållsanalys	15
5.2 Argumentationsanalys	15
5.3 Urval	16
5.3.1 Mediehusen	16
5.3.2 Recensionerna	16
5.4 Analysschema	17
5.5 Metoddiskussion	18
5.6 Validitet och reliabilitet	19
5.7 Tillvägagångssätt	21
5.7.1 Betygsskalor	21
5.7.2 Genredefiniering	22
5.7.3 Tabell, konkretisering och SPSS	23
6 Resultat och analys	25
6.1 Övergripande resultat	25
6.1.1 Fördelningen av argument	25
6.1.2 Skribenterna	25
6.1.3 Betygen	26
6.2 Argumentation med anknytning till filmens värde	26
6.2.1 Filmernas sevärdhet	26
6.2.2 Argumentation kring kulturell relevans	27
6.2.3 Recensenternas personliga värderingar	28
6.2.4 Argumentation med anknytning till nutid och samhälle	29

6.3	Argumentation med anknytning till filmskapandet	31
6.3.1	Diskussion kring intrig.....	31
6.3.2	Diskussion kring skådespeleri.....	32
6.3.3	Diskussion kring regi	32
6.3.4	Diskussion kring manus	33
6.3.5	Diskussion kring övriga aspekter av filmskapande	34
6.3.6	Sammanfattning av filmens komponenter	35
6.4	Resultat kring betygssättning samt ”överdrivet nörderi”	35
6.4.1	Betygssättning	35
6.4.2	”Överdrivet nörderi”	37
6.5	Resultat kring argument grundade i ethos, pathos och logos	39
6.5.1	Argumentation grundad i ethos.....	39
6.5.2	Argumentation grundad i pathos.....	41
6.5.3	Argumentation grundad i logos	43
6.5.4	Sammanfattning	44
6.6	Resultat kring hur mycket recensenterna skiljer sig åt	44
7	Slutsats och diskussion.....	46
7.1	Svar på frågeställningarna	46
7.1.1	Hur diskuteras filmens värde och innehåll?.....	45
7.1.2	Kan personliga värderingar tydligt utläsas i recensionerna?	47
7.1.3	Vilka aspekter av filmskapandet diskuteras.....	49
7.1.4	I vilken utsträckning är kritiken grundad i ethos, pathos eller logos	50
7.1.5	Hur mycket skiljer sig recensenterna åt i sina recensioner?.....	50
7.2	Validitet och förslag på vidare forskning	52
7.2.1	Validitet.....	52
7.2.2	Förslag på vidare forskning	52
8	Referenser	53
9	Bilaga 1: Filmrecensionerna	55
10	Bilaga 2: Kodbok till analyschemat.....	67

1 Inledning

Aldrig förr har utbudet av populärkultur varit så omfattande och så lättillgängligt. För en hundring i månaden kan vem som helst få tillgång till fler filmer och tv-serier än vad man någonsin hade kunnat se och biograferna visar filmer från alla världens hörn.

Aldrig förr har vi haft så många valmöjligheter. Varje gång vi slår oss ner i tv-soffan på lördagskvällen eller går på söndagsmatiné på den lokala biografen tvingas vi mer eller mindre gå igenom utarbetade urvalsprocesser för att komma fram till vilken film som förtjänar två timmar av vårt liv.

När vi väljer vilken film, bok, tv-serie, teateruppsättning eller vad som helst gör vi det sällan utan att på något sätt blivit påverkade sedan innan. Det kan handla om kompisar som sett filmen eller läst boken i fråga och rekommenderar den.¹

Det kan även handla om olika medier där tittarna själva sätter betyg på filmerna de sett eller böckerna de läst. Internet Movie Database (IMDB) är antagligen det tydligaste exemplet på ett sådant. Där kan man själv betygsätta filmer och tv-serier på en tiogradig skala och se ett medelvärde. I skrivande stund har filmen ”Nyckeln till frihet” från 1994 högst betyg med 9,3/10 och med drygt två miljoner användare som betygsatt filmen.² De användarsatta IMDB-betygen används bland annat av streamingsajten Viaplays film- och tv-serieutbud.

Samtidigt kan man knappt gå utanför dörren utan att se reklam för kommande filmer på förbikörande fordon, i busskurer eller på tv-skärmar. Inför blockbustern ”Avengers: Endgame” spenderade Disney 200 miljoner dollar på filmens marknadsföring.³ Den totala budgeten för filmen, inklusive marknadsföring, ska ha legat runt 475 miljoner dollar.⁴

Och så har vi recensenterna. Kulturkritikerna. De journalister och kulturmäniskor som gör sig ett leverne och skapar sig ett namn genom att betygsätta filmer, böcker och teateruppsättningar. De är ett kugghjul i hela kulturverksamheten och människorna bakom marknadsföringen är inte sena med att inkludera positiva recensioner när de kulturella verken når allmänheten.

Hur många film posters innehåller inte lovordande, slagkraftiga citat som uttrycker filmens briljans? Eller hur ofta fylls filmpostern inte med plus, getingar eller andra betygsymboler? Kritikerna har en tydlig roll i det kulturella kretsloppet, och det är dem vi vill granska.

¹ Ekström, A. (2017). *Den fick bara två av fem, jag bryr mig inte!* Kandidatuppsats

² IMDB (u.å) *The Shawshank Redemption*

³ Jirak, J. (2019, 17 april). 'Avengers: Endgame' Shatters Marvel's Promotional Campaign Record With Over \$200 Million. *Comicbook*.

⁴ Katz, B. (2019, 2 April) Is 'Avengers: Endgame' The Most Expensive Movie Ever Made. *The Observer*.

1.1 Problematisering

När vi ser film så offrar vi inte bara pengar på biobiljett och popcorn. Vi offrar även det antagligen dyrbaraste vi har, nämligen vår tid. Ska vi lägga dryga två timmar av vår vardag på en film vill vi ju att filmen i fråga ska ha varit värd tiden.

Den otvetydiga grunden för filmrecensioner, eller åsiktsjournalistik överhuvudtaget, är att den bygger på subjektivitet. Vilket den även måste få göra. Det är filmexperter som genom sin antagligen väldigt stora filmbank och erfarenheter av rörlig bild skapar sina egna uppfattningar om filmerna de ser, och förmedlar sedan deras åsikter i sina filmrecensioner.

De förutsättningarna är svåra att argumentera mot. Men samtidigt, borde det inte finnas någon sorts ramverk till vilken filmrecensenterna förhåller sig? Även om subjektiviteten är grunden i åsiktsjournalistik, borde det inte finnas en gräns för hur vida subjektiva svängar en recensent kan ta?

Är det rimligt att en recensent som ogillar gangsterfilmer ger ett underkänt betyg till filmen ”Gudfadern” som ligger högt på listor av filmhistoriens främsta filmer?^{5 6 7} Och hur argumenterar filmkritikerna för sina bedömningar? Förklarar de och ger de exempel på vad som gör filmen stark respektive vad som gör filmen svag? Eller är det bara superlativ utan substans. Och ska inte alla recensenter kunna sätta högsta betyg på en film som förtjänar det, även om filmens genre inte faller in under recensentens personliga preferenser?

Vi tror att man kan finna intressanta resultat när man studerar hur filmrecensenter argumenterar för sina bedömningar.

⁵ Lynch, J. (2016, 25 oktober) The 50 best movies of all time according to critics. *Business Insider*.

⁶ Empire Online. (2018, 20 mars) The 100 greatest movies.

⁷ The Hollywood Reporter. (2014, 26 juni) Hollywood’s 100 favorite films.

2 Tidigare forskning

Om man på något sätt ska försöka ge någon slags överblick på området filmkritik så kan man börja med att kulturjournalistik i stort länge varit någorlunda utforskat.⁸

Det är även något vi uppmärksammat när vi försökt hitta relevanta undersökningar och vetenskapliga artiklar på ämnet – att det kan vara svårt att hitta bra och trovärdig forskning om exempelvis kritikerrollens utveckling.

2.1 Vilken betydelse har filmrecensioner?

Sättet folk ser på filmrecensioner varierar helt och hållet från person till person, och olika människor lägger olika stor vikt vid just dessa recensioner.

I den vetenskapliga artikeln *Film Critics: Influencers or Predictors?* skriver Eliashberg och Shugan om hur man kan kategorisera filmkritiker som antingen *influencers* eller *predictors*.⁹

Deras hypotes på förhand var att filmkritiker i regel fyller en funktion som *influencers*, alltså att deras betygsättning och deras recensioner påverkar hur många som går och ser filmen i fråga när den släpps.

Deras resultat visade däremot att filmkritiker snarare fungerar som *predictors*, alltså att deras recensioner snarare speglar hur väl mottagen filmen kommer vara ett tag efter premiärvisningen.

I kontrast till det resultatet tar uppsatsen *Reviewing the reviewers: The impact on individual film critics on box office performance* istället upp hur filmkritiker faktiskt är mer *influencers* än *predictors*, alltså tvärtom vad Eliashberg och Shugan skriver om.¹⁰

Författarna Basuroy, Boatwright och Kamakura skriver “If critics are primarily opinion leaders, then their views will have a significant impact on early attendance figures and box office revenues but, not necessarily on the final outcome.”

Även om de båda vetenskapliga artiklarna visar helt olika resultat står en sak i alla fall klart. Filmkritikers recensioner har någon sorts påverkan, det kan dock vara svårt att tyda exakt i vilken utsträckning.

I uppsatsen *Den fick bara två av fem, jag bryr mig inte!* av Anton Ekström har författaren mer fokuserat på filmtittarna snarare än filmkritikerna.¹¹ Han har valt att dela in filmtittarna, eller filmkonsumenterna, i olika kategorier och pekar på att det finns tydliga mönster. Utifrån hans studie kan konsumenterna delas in i tre olika grupper: *de ointresserade*, *de intressebaserade* och *de åsiktsbaserade*.

⁸ Karlsson, M., & Strömbäck, J. (2015) Handbok i journalistikforskning. Sidan 263.

⁹ Eliashberg, J., & Shugan, S. (1997) *Film Critics: Influencers or Predictors?*

¹⁰ Basuroy, S., Boatwright, P., & Kamakura, W. (2007). *Reviewing the reviewers: The impact of individual film critics on box office performance.*

¹¹ Ekström, A. (2017) *Den fick bara två av fem, jag bryr mig inte!*

Tre olika grupper där filmkritikernas roll går från helt frånvarande till mycket viktig. Definitionen av en filmkritiker kan också skilja sig mycket. Från den traditionella kritikern till de amatörmässiga kritikerna som skriver på bland annat IMDB.

De som såg sig själva som *ointresserade* menade att de inte tyckte sig vara generellt intresserade av film. De kunde till exempel gå och se en film på bio för att en vän rekommenderat en film för dem. De brukar inte heller läsa några filmrecensioner av varken proffs eller amatörer.

Till *de intressebaserade* tillhör de som använder filmintresset som motivation. Till exempel om de föredrar en viss skådespelare eller en viss regissör som leder till att man väljer att titta på just en specifik film.

Till *de åsiktsbaserade* tillhör de som utgår från någon slags åsikt innan de väljer att konsumera en film. Och det är i den här gruppen som filmkritikernas roll testas allra hårdast, vare sig det är traditionella kritiker eller amatörcritiker på IMDB.

I Paues och Mörners undersökning visade det sig att äldre personer förhåller sig mer till traditionella kritiker medan yngre förhåller sig mer till IMDBs recensioner och betyg.¹²

Om man istället ska börja leta hur filmkritiker skriver och utformar sina recensioner, kan vi gå tillbaka till Eliashbergs och Shugas uppsats om influencers och predictors. Den tar också upp just att hur en filmrecension är skriven spelar roll för den som läser den. Att recensioner både kan ha underhållningsvärde och vara informativa. Enligt författarna är det främst faktorer som trailers, reklam och personliga rekommendationer av bekanta som spelar roll om folk skyndar sig till biograferna.

En annan uppsats som tar upp ännu mer hur själva filmrecensionen är utformad är *Towards an objective film criticism*.¹³ Författaren Ian Jarvie frågar sig själv vad bra filmkritik egentligen är. Vad ska en filmkritiker påpeka i en film och vad ska hen inte? Ian Jarvie menar att det kan vara naturligt att om en filmkritiker varje vecka ska recensera en film så kanske det inte är särskilt intressant att alltid diskutera filmens längd och att varje gång sammanfatta filmens handling.

Istället kanske kritikern fokuserar på vad hen tror att läsarna finner mest intressant. Ian Jarvie förklarar att även om all kritik är skriven av människor med egna åsikter så betyder det inte att all kritik ska vara subjektiv. En lösning på objektivitetsdebatten kan man komma fram till om kritikern istället för att vara subjektiv tar ut meningen och värdet i filmen.

Man ska som kritiker kunna vara objektiv i beskrivningarna om hur filmen i fråga ser ut, vilka effekter som finns med vilket tittarna sedan kan se för sig själva.

Ian Jarvie tar upp debatten om vad som är bra konst. Ofta är det så att dåliga saker får ett stort gemensamt gehör av den stora befolkningen likt fallet ofta är vid exempelvis brottslighet.

¹² Ekström, A. (2017) *Den fick bara två av fem, jag bryr mig inte!* Sidan 21.

¹³ Jarvie, I. (1961) *Towards an Objective Film Criticism*.

Den stora massan instämmer med varandra när ett vidrigt brott har utförts på samma sätt som en objektivt dålig film.

Men bra konst har ofta svårare att bli etablerad som just "bra konst" av alla. Även en film som "Gudfadern" som ofta kallas världens bästa film har fått dålig kritik av många olika människor. Och samtidigt måste det givetvis få vara så; att recensenters åsikter måste kunna få variera. I hög grad och i låg grad.

Men det vi ställer oss på tvären emot är om filmkritikerna *enbart* utgår från sina egna åsikter när de betygsätter filmer. Kan de faktiskt motivera varför "Gudfadern" är bra eller dålig, eller bestäms betyget endast utifrån om recensenten gillar gangsterfilmer eller inte?

2.2 Genusforskning och amatörkritiker

Mycket av den tidigare forskningen handlar som sagt om filmkritikers roll i samhället, och det finns även en del att hitta om genus inom filmrecensioner. Även om vi själva i vår uppsats inte kommer fokusera på genusaspekten inom filmjournalistik kan det ändå vara gynnsamt att få någon sorts inblick i hur det redan forskats om ämnet.

I *For Your Consideration – En studie i hur manliga och kvinnliga filmrecensenter på Svenska Dagbladet, Nöjesguiden och Cinema skriver sina recensioner* jämför Eriksson och Kuysler manliga och kvinnliga recensenters sätt att skriva filmrecensioner.¹⁴ De har utgått från totalt 120 filmrecensioner under 2011 från Svenska Dagbladet, Cinema och Nöjesguiden. De kom fram till att de manliga kritikerna i regel skriver längre recensioner, samtidigt som de hellre skriver om genrerna action och komedi, jämfört med familj och romantik för kvinnorna.

I deras resultat framkom också att kvinnorna i högre grad är måna om att förklara och beskriva de referenser och jämförelser de skrivit om i sina recensioner. Detta för att på något sätt skapa en relation till läsarna och anspela på känslor.

En uppsats som också kan vara intressant för vår forskning är uppsatsen *Vem är kritiker i dag? – En jämförande studie av litteraturrecensioner i dagspress och på internet* skriven av Amanda Norgren och Ebba Larsson.¹⁵ Författarna jämför där amatörkritik på internet och sociala medier med traditionella mediers professionella kritiker.

De kom fram till att professionella kritiker generellt sätt har en mer medveten och distanserad relation till det de recenserar, medan amatörer har en mycket mer subjektivt förankrad åsikt och recension.

Norgren och Larsson fann också att gemensamma nämnare var väldigt tydliga i traditionella mediers recensioner i form av att det ofta syntes tendenser där recensenterna refererade till samma saker i många recensioner. Att recensenterna i större utsträckning än amatörerna ger samma eller liknande exempel och argument.

¹⁴ Eriksson, O., & Kuysler, S. (2011) *For your consideration*.

¹⁵ Larsson, E., & Norgren, A. (2018) *Vem är kritiker i dag?*

2.3 Sammanfattning

Av den tidigare forskning som vi har tagit upp bekräftar det egentligen det faktum att vårt ämne är någorlunda utforskat. Vi tycker också att det som tidigare gjorts om just filmkritik har resulterat i ganska svaga slutsatser. Just vår frågeställning anser vi är en lucka i forskningen om filmkritik; hur recensenter inom filmkritik argumenterar för sina betyg.

Den tidigare forskningen som vi har tagit upp skrapar mer eller mindre bara på ytan av ämnet vi vill forska om. En av uppsatserna tar upp hur filmkritiker påverkar hur många som faktiskt går och ser en specifik film. Inte hur en specifik filmkritiker argumenterar för en specifik film, utan fokuserar mer på hur kritikerrollen i stort påverkar filmtittandet.

Uppsatsen *Towards an objective film criticism* är väl den av de tidigare uppsatserna som allra mest kan jämföras med vår frågeställning. Där författaren Ian Jarvie faktiskt försöker lyfta fram frågor om själva filmrecensionens uppbyggnad och innehåll.¹⁶ Och det är just själva innehållet, eller argumentationen, som vi vill undersöka.

Som vi redogjort för i det tidigare avsnittet har det även forskats om genus inom filmkritik. Och då om skillnader mellan hur män och kvinnor skriver filmrecensioner. I *For Your Consideration* utforskar författarna just detta och kom bland annat fram till att kvinnor i regel skriver längre recensioner och oftare skriver om romantik och familj än vad männen gör.¹⁷

En uppsats som liknar forskningsämnet vi vill undersöka är *Vem är kritiker idag?* där författarna forskade om hur amatörkritiker skriver jämfört med professionella kritiker i olika mediehus.¹⁸ Dock handlar deras studie om litteraturkritiker, och därför märker vi att det finns en lucka i forskningen om filmkritik. Därför kommer vårt uppsatsämne kunna bidra till forskningen om filmkritik.

¹⁶ Jarvie, I. (1961) *Towards an Objective Film Criticism*.

¹⁷ Eriksson, O., & Kuysler, S. (2011) *For your consideration*.

¹⁸ Larsson, E., & Norgren, A. (2018) *Vem är kritiker i dag?*

3 Teoretisk anknytning

3.1 Lloyd F. Blitzers teori

I Lloyd F. Blitzers teori består alla retoriska situationer av tre delar: Ett påträngande problem, en retorisk publik och retoriska villkor.¹⁹

Det påträngande problemet kan exempelvis vara ett tillfälle, en möjlighet eller en situation som kräver ett retoriskt budskap. För att sedan kunna handskas med det påträngande problemet krävs det att det övertygande budskapet riktas mot en publik som på något sätt kan påverka situationen eller bli påverkad av den.²⁰ Enligt Blitzer så består själva publiken av följande kriterier:

- Den som nås av budskapet.
- Den som budskapet är riktat till.
- Sammanfaller möjlig, avsedd och faktisk publik?
- Vilken betydelse kan texten ha för publiken?

Här handlar det inte om faktiska svar utan mer om antaganden vad förmedlaren tror att publiken är, och hur publiken tolkar texten.²¹

Den tredje delen av en retorisk situation enligt Blitzers teori är de retoriska villkoren. Det handlar om rent fysiska förutsättningar, exempelvis hur många tidningar som publiceras eller hur recensionen är placerad på hemsidan. Men det handlar också om attityder, värderingar, traditioner, lagar, regler, tidigare händelser eller fakta som kritikern tvingas ta hänsyn till när recensionen skrivs. Därför blir begreppet doxa relevant.²²

3.2 Doxa

Doxa är ett kollektivt begrepp som har stor betydelse för den enskilde individens världsbild. Det är ett vagt och komplicerat begrepp men träffar en kärna i all mänsklig kunskap, nämligen det vi tror om världen, det vi antar är sant.²³

Exempelvis har man en yrkesidentitet som journalist med de formella och informella regler som det innebär. Normer och trosföreställningar som gäller inom yrkesfältet. Privat har man andra preferenser, normer, regler, erfarenheter och fördomar. Allt detta och mycket mer skapar en individuell doxa.²⁴ Doxan styr i hög grad vår tolkning av omvärlden, och det är först när vi måste försvara en tolkning som vi blir medvetna om våra åsikter.

¹⁹ Bröms, E., Gelang, M., & Mral, B. (2016) *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*. Sidan 30

²⁰ Idem. Sidan 31

²¹ Idem. Sidan 32

²² Ibid.

²³ Idem. Sidan 33

²⁴ Ibid.

I många situationer reagerar vi utifrån våra doxiska förutsättningar. Den rena faktakunskapen om en händelse kompletteras med tolkningar utifrån egna åsikter. Hur man argumenterar för något grundar sig i den individuella doxan. Det kan ta sig uttryck i ethos, pathos och logos för att övertyga och skapa förtroende.²⁵

Det är först när man vet vad åhörarna uppfattar som "rätt", "moraliskt" eller "nyttigt" som man kan övertyga dem om att de bör agera på ett visst sätt. Doxan är de föreställningar som *hela publiken, de flesta* av åhörarna eller *de mest respekterade* av dem uppfattar som sanna.²⁶ Doxa är trosföreställningar som inte får eller kan ifrågasättas vid en viss tidpunkt, men också sådant som är så självklart att det knappt behöver sägas.²⁷

Hur vi kommer kunna använda detta i vår forskning är på två sätt:

1. Teorin om den individuella doxan kan appliceras på vår forskning eftersom det tyder på att en journalist behöver väga mellan sin yrkesidentitet och individuella åsikter. I recensioner ska kritikern framföra sina personliga åsikter, men hur mycket?
2. Den kollektiva doxan borde innebära att kritikern behöver skriva sitt material och argumentera på ett sätt så att läsarna håller med och anser att kritikerns bedömning av ämnesmaterialet är rätt.

I vår forskning så kommer vi kunna applicera denna teori på vårt forskningsmaterial genom att operationalisera teorin till ett analyschema.

3.3 Retoriska verktyg

För att kunna övertyga människor om en åsikt har recensenter – och givetvis politiker, talare och andra argumenterande grupperingar – vissa verktyg för att underbygga sina resonemang. Tre grundläggande byggstenar är *ethos, pathos* och *logos*.²⁸

3.3.1 Ethos

Den första av de tre, ethos, handlar om hur trovärdig retorikern är och hur hen uppfattas av publiken.²⁹ Detta gör man till stora delar genom att försöka skapa en så kallad "vi-känsla", en känsla av samhörighet mellan den som försöker övertala och dem hen försöker övertala.³⁰

Det kan exempelvis ta sig uttryck genom att partiledaren i Almedalen eller filmrecensenten i filmmagasinet hänvisar till värderingar och erfarenheter hen delar med de som tar del av talet eller recensionen.³¹

²⁵ Idem. Sidan 34

²⁶ Lindqvist Grinde, J. (2008) *Klassisk retorik för vår tid*. Sidan 48

²⁷ Ibid.

²⁸ Bröms, E., Gelang, M., & Mral, B. (2016) *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*. Sidan 35

²⁹ Connors, R. (1979). *The Differences between Speech and Writing: Ethos, Pathos, and Logos*.

³⁰ Bröms, E., Gelang, M., & Mral, B. (2016) *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*. Sidan 37

³¹ Ibid.

För filmrecensenten, och skribenter i stort, är förutsättningarna däremot annorlunda jämfört med den som försöker skapa en samhörighet med publiken genom tal. Till skillnad från politikern i Almedalen – som kan berika sitt tal med pauser, gestikuleringar, tonläge, klädsel med mera – har skribenten egentligen bara två olika sätt genom vilka hen kan skapa den eftersträvade ”vi-känslan”; genom textens *utformning* och de *argument* skribenten använder sig av. För en filmrecensent som argumenterar med hjälp av ethos kan det exempelvis handla om att skapa förtroende till läsarna genom att framstå som kunnig inom området.

3.3.2 Pathos

Från ethos är steget inte långt till pathos, som istället handlar om att övertyga genom att anspela på känslor. Både vad gäller retorikerns egna och publikens.³²

Genom att måla upp scenarion, ta upp sentimentala minnen eller själv visa egna känslor kan retorikern väcka känslor hos publiken.

Extrema exempel på detta kan vara politikern som berättar om hur hen träffat och påverkats av ett barn med invandrarbakgrund som helt plötsligt utvisats från landet. Eller så kan det handla om filmrecensenten som drar paralleller mellan filmens handling och personliga trauman. Det kan också vara att recensenten försöker förmedla känslor inom sig själv eller hos läsaren.

3.3.3 Logos

Grundbulten i att argumentera med hjälp av logos är att övertyga med hjälp av fakta och förnuft. Istället för att i första hand anspela på publikens känslor eller försöka skapa samhörighet riktar sig retorikern här till förnuft och kritiskt omdöme.³³

Detta genom att hålla sig saklig och presentera fakta. Vad gäller argumentation utifrån logosbegreppet kan man ställa frågor om de fakta som presenteras vad gäller mängd och relevans.

Lägger filmrecensenten fram relevant fakta om regissör och andra filmer som underbygger det recensenten vill övertyga läsarna om?

3.4 Genreteori

I boken *Modern Genre Theory* (2000) definierar författaren David Duff ordet genre som “A recurring type or category of text, as defined by structural, thematic and/or functional criteria. A term increasingly used in the classification of non-literary (and non-written) as well as literary texts; notably films and media programmes.”³⁴ Duff har här främst fokuserat på litterära analyser, men vi anser att vi kan anamma hans teori på filmrecensioner också. Duff skriver att genre är en återkommande typ av text, som definieras av bland annat textens uppbyggnad och dess tematiska struktur.

³² Idem. Sidan 39

³³ Ibid.

³⁴ Duff, D (2000) *Modern Genre Theory*. Sidan xiii.

Duff nämner också att begreppet genre kan vara något svårtolkat rent tekniskt, och ibland rentav problematiskt att reda ut. Han menar att det kan vara svårt att avgöra vad som definierar just en viss genre i en bok. Definieras det av den tematiska strukturen kan det landa i en viss typ av genre. Men definierar man istället själva utformningen av texten kan det handla om en annan genre.³⁵ Duff menar att den här problematiken existerat under alla tider som genreteorin studerats. Tekniskt sett skulle en text kunna ha två olika genrer. En rent tematiskt, och en enligt själva utformningen.

Duff belyser också problemet med skillnader och gränser mellan olika genrer. Duff har en hypotes som lyder: “a literary genre, entering, in the course of evolution, the field of a particular literary trend, will enter into a very close ‘blood relationship’ with the form of the royal genre that is particular to that current.”³⁶ Han menar att en specifik genre kan ändras över lång tid, vilket gör att genren i slutändan kanske mer är lik en annan genre än sin egen originalgenre.

I vår uppsats kommer genreteorin appliceras på den journalistiska undergenren “Filmkritik” där recensenten väger mellan objektiva och subjektiva åsikter kring en film och skriver en recension.

Duff tar sedan också upp hur begreppet *hybridization*, vilket innebär att två eller fler genrer kombineras och bildar en ny genre eller en undergenre.³⁷ Exempel på sådana genrer i vårt fall är actionthriller, actionkomedi, skräckthriller och romantisk komedi. Det här innebär att gränserna mellan olika genrer blir än mindre, vilket, enligt Duff, försvårar definitionen av en specifik genre.

En annan aspekt som Duff tar upp är hur begreppet genre kan skapa relationer till den som författar texten. Genren kan fungera som en slags överkontrollerande faktor för författaren. Han beskriver det som *automatization*; “the process whereby literary devices or entire genres lose their potency and cease to be perceived as artistic entities as a result of formulaic repetition and over-familiarity.”³⁸

Han menar att den specifika texten antingen medvetet eller omedvetet skrivs och formas för just en viss genre. I vårt fall filmrecensioner. Detta skulle kunna ses som en begränsande aspekt för författaren. Enligt Duff skulle alltså en genre kunna begränsa och hindra en författares kreativitet.

³⁵ Idem. Sidan 17.

³⁶ Idem. Sidan 121.

³⁷ Idem. Sidan xiv, xvi.

³⁸ Idem. Sidan x.

Samtidigt tar han också upp hur det lite nyare begreppet *defamiliarization* kan motverka en författares begränsade kreativitet. Ett begrepp som innebär att författaren försöker utmana läsarens vanemässiga föreställning genom att till exempel använda sig av ord på främmande och nytänkande sätt.³⁹ Eller egentligen allt författaren skulle kunna komma på för att förändra läsarens uppfattning av texten.

Vi vill använda oss av genre teori för att försöka få kunskap i hur genrer påverkar recensenterna och även hur genrer sedermera påverkar själva texten. Vi tror att vi kan använda oss av den här teorin för att i slutändan kunna se hur filmrecensioner skiljer sig beroende på skribenten. Är recensionerna överlag väldigt lika och följer mönster eller skriver olika recensenter på helt olika sätt?

3.5 Teori om innehållsvärde

Vi har redan tagit upp Ian Jarvies artikel *Towards an objective film criticism* (1961), under tidigare forskning. Vi kan använda oss av hans teori som en utgångspunkt för vår egen uppsats. Jarvie menar att om alla kommer överens om en films mening och värde kan man ha en mer rationell kritik.⁴⁰ Jarvie menar att sådan rationell kritik endast kan skapas av en tradition att diskutera kritiska tolkningar och värderingar. Vi listar här fem punkter som Jarvie menar skulle kunna vara en lösning på objektivitetsdebatten:

1. För att kunna uppnå den objektiva kritiken kan vi inte vara för överoptimistiska och begära för mycket, säger Jarvie. Vi är logiskt begränsade av det faktum att ingen kritik kan ersätta den konst som den hänvisar till: i slutändan kan bara filmen tala.
2. Att inte begära för mycket betyder dock inte att vi ska ge upp hoppet om objektivitet. Vi håller ofta med i bedömningar, särskilt negativa, och sunt förnuft säger att det här inte är en slumpmässig fråga. Vi borde analysera vår anledning för att inte tycka om en viss film och se hur långt vi håller med om resonemanget och även se om vi ogillar andra filmer av samma skäl.
3. Filosofer hävdar att vetenskapliga uttalanden är objektiva i den mån de är intersubjektivt testbara eller kritiska. Det betyder att oavsett vem som ställer upp eller observerat testförsöket, så kommer de att enas om resultaten. Det är ingen skada i filmkritik att kopiera vetenskapen i den utsträckning att göra tydliga uttalanden om hur filmen fungerar, effekterna som läsaren lätt kan testa för sig själv när hen ser filmen. Eftersom hen har ett tydligt uttalande och samma film framför hen, kan hen argumentera för det, både beträffande mening och värde.

³⁹ Idem. Sidan xi.

⁴⁰ Jarvie, I. (1961) *Towards an Objective Film Criticism*.

4. Om en sådan tradition av analys och diskussion sattes upp bör vi vara tydliga med vilka typer av principer vi kan förvänta oss att producera. De skulle vara preliminära påbud som skulle utsättas för kritik. Framför allt skulle de vara negativa, inte positiva principer; bra konst är svårt att fastställa och svårt att ens komma överens om. Men dålig konst framkallar ofta ett större mått av överenskommelse. Våra principer kan därför förväntas vara negativa begränsningsprinciper som anger vad man ska undvika, vad man inte gör och vad som inte är bra. De skulle också vara inramade på ett sådant sätt att de bara angav inkompetens. Mot bakgrund av detta argument måste de nuvarande kritikernas tendenser försvinna. De måste vara mer ödmjuka i att lägga fram tolkningar och utvärderingar för diskussion.
5. Det skulle förmodligen också hjälpa kritiker om de övergav tanken att ett konstverk är ett resultat av inspiration med en tydlig och bestämd mening och värde. Hellre det mer realistiska antagandet att det är ett resultat av tid, tanke, hårt arbete och att det ändå behåller ett visst otvivelaktigt mysterium. Jarvie menar också att det är väldigt farligt att försöka peka ut vem som är ansvarig för vad i en specifik film, att man ofta pratar djärvt om en regissörs igenkännliga stil, till exempel. Men regissören har en helhetsbild av vad filmen ska vara men kan inte styra alla komponenter hela tiden. Regissören kan inte spela alla roller och hålla i alla kameror. Det blir därför problematiskt att ge en regissör allt ansvar för en films slutgiltiga produkt.

Med detta i åtanke menar Jarvie att vi kommer fram till några intressanta slutsatser om hur han tycker att kritik ska skrivas.⁴¹ För det första är det kritikerns skyldighet att se filmen flera gånger och studera den så mycket som möjligt. Sedan är det också hans jobb att läsa och ta till sig all tillgänglig information om, och diskussion om, filmskapandet och den regissör som ansvarar för filmen.

Kritikern borde också tydligt förklara sina egna fördomar, preferenser och smaker i frågor som är politiska, estetiska, kritiska och så vidare. En kritiker bör vara en person som älskar och uppskattar det medium han kritiserar; som försöker vidarebefordra filmen, och som i slutändan vill fördjupa och förnya upplevelsen av dem som uppmuntras av hans skrift och går och ser filmen.

⁴¹ Ibid.

4 Syfte och frågeställning

4.1 Frågeställningarnas uppkomst

Vår bild av filmrecensenter är att olika recensenter väljer att argumentera på olika sätt och belysa olika aspekter av filmskapandet i sina försök att ge läsarna en bra inblick i vad de har att förvänta sig av filmen i fråga. Denna bild fick vi när vi i ett tidigt skede började läsa recensioner för att få en överblick kring hur de är skrivna.

Vi vill undersöka hur kritiker i recensionsjournalistik argumenterar för sina betyg och hur de faktiskt går tillväga i sina försök att övertyga läsaren om sin åsikt. Vi har valt att fokusera på, och ta hjälp av de teorier vi redogjorde för under det föregående avsnittet. Med förankring i dem kommer vi kunna analysera vad filmkritiker väljer att lägga vikt vid när de skriver sina recensioner.

Som vi tidigare skrivit handlar Lloyd F. Blitzers teori och teorin om doxa om de normer och trosföreställningar som vi hela tiden påverkas av och som finns i vår närvaro. Dessa behöver exempelvis filmrecensenter förhålla sig till när de skriver sina recensioner för att kunna övertyga läsarna om sina åsikter. Men hur mycket och på vilket sätt?

Man kan i regel förvänta sig att personliga värderingar tydligt lyfts fram i recensioner. Men vid vår första genomläsning av ett antal recensioner märkte vi att så inte var fallet. Därmed kommer det att noteras i vår analys om personliga värderingar tydligt argumenteras för eller inte.

Även teorierna om ethos, pathos och logos – om hur man övertygar med hjälp av att bygga förtroende, skapa känslor och vädja till förnuft – kommer kunna hjälpa oss när vi ska kartlägga och analysera hur recensenterna argumenterar för sina bedömningar.

Ian Jarvies teori om filmens värde och innehåll fick oss att fundera kring hur recensenterna faktiskt diskuterar filmens sevärdhet och vad recensenterna hänvisar till för filmens innehållsvärde. Även vilka aspekter av filmskapandet som diskuteras som till exempel regi, manus, skådespelarinsats med mera.

Vid vår initiala genomläsning av olika recensioner så märkte vi ganska tydligt att recensenterna skriver på olika sätt. Vi vill därför även få en bild om hur mycket recensenterna skiljer sig åt i sin argumentation.

Frågeställningarna anser vi vara breda nog för att kunna besvaras på ett bra sätt. Dock har vi varit noga med att frågeställningarna inte ska vara för breda så att vi kommer ifrån ämnet och uppsatsen blir osammanhängande.

4.2 Frågeställningarna

Våra frågeställningar som ska besvaras i vårt resultat är följande:

- Hur diskuteras filmens värde och innehåll?
 - Kan personliga värderingar tydligt utläsas i recensionen?
 - Vilka aspekter av filmskapandet diskuteras?
 - Vilka aspekter av filmens innehållsvärde diskuteras?
- I vilken utsträckning är kritiken grundad i ethos, pathos eller logos?
- Hur mycket skiljer sig recensenterna åt i sina recensioner i form och argumentation?

5 Metod och material

5.1 Kvalitativ och kvantitativ innehållsanalys

Vi kommer göra en kvalitativ textanalys med hjälp av analys-schemat vi redogör för under punkt 5.4. Detta är därför att vi vill analysera hur en skribent argumenterar för sitt val av betyg. Detta kan man endast komma fram till genom en djupgående, kvalitativ textanalys.

Vi kommer även använda oss utav kvantitativa inslag för att fördjupa förståelsen av vårt resultat. Detta blir ett inslag i resultatdelen där vi konsekvent redogör för hur våra olika resultat fördelas utifrån teorier och frågeställningar. Vår forskning använder sig därför även av en kvantitativ innehållsanalys.

Vi vill avtäckta de faktiska argumenten och se vad man refererar till som bra eller dåligt. Detta görs genom att granska texten och peka ut vilka argumenten är och i vad argumenten grundar sig i.

5.2 Argumentationsanalys

En argumentationsanalys är en form av granskning där man bryter ner argumenten och försöker fastställa på vilka punkter man trycker på för att övertyga någon.

I boken "Argumentationsanalys" skriven av Gunnar Björnsson, Ulrik Kihlbom och Anders Ullholm definieras argumentationsanalys som "förmågan att både identifiera argument i text och tal och bedöma dessa arguments beviskraft".⁴²

Vi har valt att göra vår argumentationsanalys med grund i teorin om ethos, pathos och logos. Det vill säga hur trovärdig skribenten är och i vilken grund skribentens argument ligger. Är det känslorargument eller sakliga argument.

Vi kommer operationalisera denna teori samt Lloyd F. Blitzers teori och teorin om doxa till ett analys-schema som vi kommer använda i vår argumentationsanalys.

Ian Jarvies teori om innehållsvärde operationaliserade vi till analys-schemats frågor om sevärdhet, personliga värderingar samt filmskapandets aspekter så som regi, manus, skådespelarinsatser med mera.

När vi började läsa recensioner för att få en överblick kring vad som faktiskt kritiserats och hyllas i recensionerna så märkte vi att man kan dela in recensionens argument i fyra huvudkategorier. Denna sammanställning gjorde vi gemensamt för att få en bild av filmkritiken i grunden. De fyra kategorierna är följande:

1. Konsumentvägledning – i den utsträckning skribenten förklarar för en konsument om det är värt att spendera sina pengar på att se en utvald recenserad film. Samt även huruvida den specifika filmen borde falla läsaren i smaken eller inte.

⁴² Björnsson, G., Kihlbom, U., & Ullholm, A. (2009) *Argumentationsanalys*. Sidan 11.

2. Nyhetsbevakning av kultur – är det en film som är relevant för kulturen i Sverige eller kulturen i världen. Finns argumentation för att filmen är av kulturell signifikans och bidrar till kulturvärlden.
3. Personlig relation till innehållet – huruvida recensenten personligen värderar filmen positivt eller negativt. Lyser det igenom i form av personliga preferenser och överensstämmande värderingar. Kan recensenten, trots att hen objektivt hyllat filmen, sedan även nedvärdera filmen på grund av personlig åsikt?
4. Anknytning till nutid och samhälle – argument som hänvisar till att filmen är relevant i dag. Att den fyller ett syfte och kan anknytas till relevanta ämnen i nutid och samhälle.

5.3 Urval

Vi kommer nedan presentera hur vi valde ut analysmaterialet.

5.3.1 Mediehusen

När vi nu ska analysera hur filmrecensenterna argumenterar för sina bedömningar har vi valt att utgå ifrån en kvällstidning (Aftonbladet), en morgontidning (Svenska Dagbladet) och en nyhetsbyrå (Tidningarnas Telegrambyrå).

Det empiriska materialet som de olika mediehusens filmrecensioner kommer ge oss bidrar med ett brett urval. De tre mediehusen är valda eftersom de alla tre publicerar olika recensioner. Aftonbladet, SvD och TT har alla egna recensenter som publicerar egna recensioner.

Vi vill titta på i vilken utsträckning recensenterna argumenterar för sina betyg och om recensionerna skiljer sig åt i sina argumentationer. Kommer recensenterna argumentera på helt olika sätt även om de har sett samma film? Hur vida skilt kommer betygsättning och motivering vara mellan recensenterna?

Exempelvis hade vi kunnat använda oss utav Expressen som val av kvällstidning och Dagens Nyheter som morgontidning. Och vi ville välja en nationell morgontidning, en nationell kvällstidning och en nationell nyhetsbyrå. Och då blev valet helt enkelt dessa tre.

5.3.2 Recensionerna

Vårt forskningsmaterial har utgått från filmrecensioner från Aftonbladet, SvD och TT mellan perioden 1 juli 2018 till 31 december 2018. Det blev totalt över 100 olika filmer i alla tre tidningar. Vi gjorde därför ett urval och valde ut alla filmer som recenserades i de tre mediehusen under perioden. Det blir 64 olika filmer som recenserats i Aftonbladet, SvD och TT. Och därmed totalt 192 filmrecensioner mellan de datumen vi valt. Av de filmerna valde vi att slumpmässigt välja ut 32 av dem för att det totala antalet filmrecensioner då blir 96 och vi fann det vara ett rimligt stort empiriskt material.

Dessa tre mediehus använder alla sig av olika betygsskalor i sina recensioner. Aftonbladet använder + (plus), SvD använder tärningar och TT använder en femgradig skala som sedan diverse tidningar översätter till sina egna skalor.

Det är inte alla mediehus som konsekvent använder sig av sådana betygsskalor i kombination med filmrecensionerna. Vi tänker att genom att veta betyget recensenten gett filmen i fråga, underlättar det för oss när vi analyserar recensionerna. Överensstämmer betyget med hur recensenten argumenterar i recensioner? Det är en fråga för oss att ha i bakhuvudet medan vi analyserar.

Vi har utgått från recensioner publicerade på webben. Aftonbladet har samlat alla sina filmrecensioner på hemsidan, utan betalningsvägg. Svenska Dagbladet har även de samlat sina filmrecensioner på webben, där det varierat om de varit låsta bakom en betalvägg. I sådant fall har vi letat upp recensionerna via mediearkivet.

Vi kunde inte hitta någon artikelbank för TT, så för att komma åt de recensionerna gick vi in i mediearkivet och sökte på TT Nyhetsbyrån. Vi tog sedan ut alla filmrecensioner skrivna av TT under perioden vi valt ut.

Vårt slumpmässiga urval representerar en bredd vad gäller alla olika filmgenrer och de analyserade filmerna består av allt från dokumentärer till actionfilmer. Följande filmer har vi valt:

- Aquaman
- Bamse och dunderklockan
- Bergman - ett år, ett liv
- BlackKkKlansman
- Blindspotting
- Creed 2
- Dog Days
- Ensamma i rymden
- Flotten
- Goliat
- Grinchen
- Gräns
- Hotell Transsylvanien 3: En monstersemester
- Juliet, Naked
- Lyckligare kan ingen vara
- Mary och häxans blomma
- Mary Poppins kommer tillbaka
- Mile 22
- Night School
- Nothing Like a Dame
- NötKnäpparen och de fyra världarna
- Overlord
- Puzzle
- Roma
- The First Purge
- The Girl in the Spider's Web
- The Wife
- Tornet
- Unga Astrid
- Whitney
- Widows
- X&Y

5.4 Analysschema

När vi började läsa igenom recensioner för att få en överblick kring recensionens uppbyggnad märkte vi att recensentens argumentation kan delas in i fyra kategorier. Kategorier som vi redogör för under punkt "5.2 Argumentationsanalys".

I vår kvalitativa analys kommer vi ställa ett antal frågor till filmrecensionerna vi läser. Dessa frågor ska kunna besvara frågeställningarna vi har redogjort för.

Frågorna vi ställer till recensionerna ska kunna hjälpa oss att se hur kritikerna argumenterar för sina åsikter och betyg, och därmed kritiskt granska texterna. Det vi tittar på innefattar därför konsumentvägledning, kulturell relevans, personlig relation och anknytning till nutid. Dessa fyra kategorier är kopplade till teorierna om doxa, genre teori, teorin om innehållsvärde och ethos, pathos och logos.

Under vår innehållsanalys kommer vi också väga in vilket betyg som ges som en form av generell summering av vad recensenten argumenterade för. Ett högt betyg borde innefatta positiva argument och vice versa. Efter analyserna är klara kommer vi få en överblick hur recensenternas argumentation skiljer sig.

Analysschemat ser ut som följande:

- På vilket sätt försöker recensenten argumentera för sitt betyg?
 - Använder sig kritikern av...
 - ... ethos?
 - ... pathos?
 - ... logos?
 - Finns det argument för...
 - ... att filmen är värd att se?
 - ... att filmen har en signifikant kulturell relevans?
 - ... att kritikern har personliga värderingar?
 - ... att det finns en anknytning till nutid och samhälle?
 - Diskuteras följande aspekter av filmskapandet...
 - ... intrigen?
 - ... skådespelarinsatserna?
 - ... regin?
 - ... manus?
 - ... övriga aspekter av filmskapandet?
 - Finns det grund för...
 - ... att betyget kan ifrågasättas?
 - ... "överdrivet nörderi"?
- Hur skiljer sig recensenterna åt?
 - Läger recensenter vikt vid olika detaljer med filmskapandet eller tenderar liknande argument att återkomma?

5.5 Metoddiskussion

Vi hade kunnat kvantifiera olika värdeladdade ord och kört korstabeller i SPSS, men då hade vi inte fått en nyanserad bild av vad vi vill undersöka. Vi vill djupdyka i texterna och på något sätt läsa mellan raderna, vilket hade varit omöjligt med ett brett urval.

Innan vi bestämde oss för att forska om hur recensenter argumenterar så funderade vi länge på om vi istället skulle lägga vikt vid aspekter som tid och kön när vi skriver vår uppsats. Alltså någon sorts jämförelse mellan filmkritik förr och nu, eller om filmrecensionerna skiljer sig beroende på skribentens kön.

Men vi ansåg att en innehållsanalys av hur recensenterna argumenterar, oavsett kön eller tidsspänn, är det mest intressanta att genomföra eftersom det medför att vi kommer se tendenser bland recensionerna och utifall de skiljer sig åt beroende på vem som skriver dem, samt framför allt för att det är outforskat. Det i sin tur kan genomföras genom en djupgående innehållsanalys.

Vi har som sagt även valt att använda oss av 96 recensioner av filmer som recenserats i alla tre mediehus. Detta för att vi tänker oss att jämförelserna borde bli tydligare om man vet att de olika recensenterna utgått från samma filmer.

Tanken från början var att vi skulle utgå från en nyhetsbyrå, en mindre lokaltidning och en större, rikstäckande tidning. Förhoppningen var att därigenom tydligare kunna se skillnader i hur skribenterna argumenterade för sina betyg och vad de värderar i filmrecensioner. Men vi märkte snabbt att lokaltidningar allt som oftast använder sig av färdigskrivna filmrecensioner från TT. Därför valde vi istället att använda två större, rikstäckande tidningar. Samt då även TT.

Tidsspannet vi valde, med filmrecensioner publicerade förra året, valde vi för att få en så aktuell bild av ämnet som möjligt.

Vi anser att vårt urval kommer ge en väldigt heltäckande bild av hur recensenter på Aftonbladet, SvD och TT skriver sin recensioner i nutid. Det kommer därmed ge stor möjlighet att kunna se potentiella skillnader mellan recensenterna på de olika mediehusen.

5.6 Validitet och reliabilitet

Till att börja med kan vi nämna att begreppet *validitet* handlar om att vi analyserar det vi påstår att vi analyserar.⁴³ Att om vi ämnar undersöka hur filmrecensenter argumenterar för sina bedömningar behöver vi genom vår metod och vårt urval ge oss själva möjligheten att faktiskt komma fram till hur filmrecensenterna vi undersöker argumenterar för sina bedömningar.

Begreppsvaliditet handlar om hur man operationaliserat forskningen så att man ska kunna undersöka det man ämnar.⁴⁴ Med tanke på frågorna vi listat i vårt analyschema anser vi att vi, genom att analysera filmrecensioner utifrån de frågorna, borde få svar på våra frågeställningar. Vi vill då mena att vi har en god begreppsvaliditet.

Man kan även diskutera uppsatsens *interna*- och *externa* validitet. Vi vill undersöka om det finns skillnader i hur filmrecensenter argumenterar för hur de bedömer filmerna de recenserar. Eftersom vår kvalitativa ansats förutsätter att vi utgår från ett begränsat antal filmrecensioner, och eftersom vi analyserar dessa från en begränsad period, skulle man kunna höja ett varningens finger för om vi genom vårt resultat kan dra slutsatserna vi vill. Alltså om vår undersökning har en god intern validitet, om vi kan dra slutsatser om det vi vill

⁴³ Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012) *Metodpraktikan*. Sidan 57

⁴⁴ Idem. Sidan 58

undersöka. Det vill säga om utifrån svaren på frågeställningarna kan dra slutsatser om hur filmrecensenter från de tre mediehusen argumenterar.⁴⁵

Kan vi genom att analysera filmrecensioner under andra halvåret 2018 dra slutsatser om hur Aftonbladet, SvD och TT recenserar film? Ja, vi vill mena att vi kan det eftersom den perioden, om än begränsad, innefattar 32 filmer som recenserats i alla tre mediehus. 32 filmer som tre olika recensenter har åsikter om, och ger oss möjlighet att verkligen kunna jämföra på ett rimligt sätt.

Vad gäller *extern* validitet, alltså huruvida vi genom våra resultat kan dra generella slutsatser, anser vi att även den är god.⁴⁶ I alla fall till den grad att vi kan dra slutsatser om hur svenska filmrecensenter argumenterar för sina bedömningar.

Dels för att det faktiskt inte finns särskilt många fler mediehus som genomför egna recensioner än de som vi undersöker. Som vi skrev tidigare märkte vi att mindre tidningar i regel använder sig av TT:s filmrecensioner. I övrigt kan tidningar som Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgs-Posten nämnas som producerar egna filmrecensioner.

Vi valde även tre olika mediehus, en kvällstidning, en morgontidning och en telegrambyrå dels för att det borde ge oss mest spridda resultat, men även för att lättast kunna säga något om svensk filmkritik i stort. Beroende på vilka resultat vår uppsats genererar, anser vi att vi borde ha möjligheter till att kunna dra generella slutsatser.

Samtidigt skulle våra egna tolkningar av hur man analyserar eventuellt kunna ställa till det för uppsatsens trovärdighet. Oavsett hur specifika frågor vi har i vårt analyschema finns det alltid en risk att vi tre som skriver uppsatsen i viss mån tolkar det som skrivs annorlunda.

Det kan finnas olika sorters skillnader mellan oss och recensenterna, samt mellan oss själva som på något sätt skulle kunna leda till att vi tolkar vissa texter annorlunda. Men samtidigt är det antagligen oundvikligt.

“Problemet med att forskarens tidigare erfarenheter påverkar slutsatserna är dock inte unikt för kvalitativa textanalyser utan är kroniskt för all samhällsforskning...”⁴⁷ Men för att undvika att våra tolkningar skiljer sig alltför mycket delade vi upp de tre mediehusens recensioner på ett sätt som vi anser borde ge oss resultat med god *reliabilitet*.⁴⁸

Vi började som sagt analysdelen av uppsatsen med att dela upp de olika artiklarna mellan oss. Vi gjorde sedan några inledande, gemensamma analyser av några filmrecensioner för att säkerställa att vi alla hade någorlunda liknande uppfattning om hur vi skulle ta oss an analyserna.

Efter att vi sedan individuellt genomfört våra analyser av filmrecensionerna ägnade vi en vecka åt att säkerställa våra analyser. Detta gjorde vi genom att läsa igenom varandras analyser samt att läsa varandras tilldelade recensioner. Varje analys och varje recension har

⁴⁵ Idem. Sidan 154

⁴⁶ Idem. Sidan 154

⁴⁷ Idem. Sidan 222

⁴⁸ Idem. Sidan 63

alltså lästs igenom av minst en ur gruppen som inte gjort den ursprungliga analysen av recensionen i fråga.

Vi märkte att våra tolkningar av främst de retoriska verktygen ethos, pathos och logos skiljde sig något vid några av analyserna. Vi gick därför igenom alla de 96 recensionerna tillsammans och argumenterade för varför vi tyckte att vissa delar av recensionerna kunde kopplas till vad det nu var vi redovisat i våra ursprungliga analyser. Vi rätade sedan gemensamt ut eventuella frågetecken, och om vi inte kom överens om hur vi skulle tolka vissa av recensenternas argument tog vi hjälp av retorikprofessor Orla Vigsö. Efter att ha genomfört dessa säkerhetsåtgärder kan vi med gott samvete anse att analyserna vi genomfört och grundar resultatet i har en god reliabilitet.

Det handlar mycket om hur troligt det är att uppsatsen kan innehålla slumpmässiga fel,⁴⁹ men eftersom vi har ett tydligt avgränsat urval, och ett omfattande analyschema, borde man kunna komma fram till väldigt liknande resultat. Detta trots medvetenheten om den tidigare beskrivna tolkningsfrågan som kvalitativa textanalyser medför.

Uppsatsens reliabilitet – om uppsatsens ansats och urval hade lett till samma resultat oavsett vem som genomförde undersökningen⁵⁰ – borde således rimligtvis vara god.

5.7 Tillvägagångssätt

Här förklarar vi hur vi löste problemet med de olika betygsskalorna och andra oklarheter i vårt analysmaterial.

5.7.1 Betygsskalor

Betygsskalan skiljer sig hos våra tre mediehus Aftonbladet, Svenska Dagbladet och TT. Aftonbladet jobbar med sexgradig skala från ett minus till fem plus. Även SvD använder en sexgradig skala i sina recensioner, men från ett till sex. Det som sticker ut är TT:s betygsskala. Då de använder sig av en femgradig skala istället för sexgradig, blir våra analyser missvisande om vi inte gör om alla betyg till samma skala.

Vi visste att olika mediehus skulle kunna använda sig av olika betygsskalor. Vi visste också att de olika mediehusen skulle kunna värdera sina betyg på olika sätt. Till exempel kanske en trea i betyg hos Aftonbladet inte riktigt är samma sak som en trea i betyg hos SvD. Allt beror lite på just hur mediehusen väljer att värdera sina betyg. En trea hos Aftonbladet kanske innebär ett bra betyg, medan en trea hos SvD kanske bara innebär ett godkänt betyg.

Vi valde då att göra om Aftonbladets och SvDs sexgradiga betyg till femgradiga. Det vi gjorde först var att vi tog deras sexgradiga betyg och delade det med betygsskalan. Alltså, om en film fick betyg fem i SvDs sexgradiga skala, tog vi fem och delade det med sex. Sedan tog vi resultat av den divisionen och multiplicerade det med den betygsskala vi vill konvertera

⁴⁹ Idem. Sidan 63

⁵⁰ Idem. Sidan 63

till, alltså fem. Då fick vi ut filmens femgradiga betyg. Vi valde också att använda oss av enbart en decimal i resultat för att underlätta.

Det såg ut som följande:

Betyg i AB/SvD	Divisionen	Multiplikationen	Betyg i femgradig skala
1 av 6	$1 / 6 = 0,16666667$	$0,16666667 \times 5 = 0,83333333$	0,8
2 av 6	$2 / 6 = 0,33333333$	$0,33333333 \times 5 = 1,66666667$	1,7
3 av 6	$3 / 6 = 0,5$	$0,5 \times 5 = 2,5$	2,5
4 av 6	$4 / 6 = 0,66666667$	$0,66666667 \times 5 = 3,33333333$	3,3
5 av 6	$5 / 6 = 0,83333333$	$0,83333333 \times 5 = 4,16666667$	4,2
6 av 6	$6 / 6 = 1$	$1 \times 5 = 5$	5,0

5.7.2 Genredefiniering

Då de olika mediehusen också har helt olika genredefinieringar jämfört med varandra, kände vi att vi behövde reda ut filmernas olika genrer. Det hade blivit alltför spretigt om vi lät filmerna kategoriseras som de såg ut från början. En film kunde till exempel ha tre olika genredefinieringar i de tre olika mediehusen. Två av filmerna i urvalet, eller rättare sagt recensionerna, saknade helt genredefiniering.^{51 52}

Vissa filmer kunde till och med hamna i tre väldigt skilda genres beroende på vilket mediehus, eller vilken skribent, som skrivit recensionen. Ett exempel är filmen ”BlacKkKlansman” som kategoriseras som thriller i Aftonbladet, drama i SvD och dramakomedi i TT.^{53 54 55} Ett annat exempel är filmen ”Ensamma i rymden” som kategoriseras som familje-sci-fi i Aftonbladet, barn och ungdom i SvD och familjeäventyr i TT.^{56 57 58}

⁵¹ Lindvall, S. (2018, 25 oktober) Trots fåniga intriger – nya Millennium en rush. *Svenska Dagbladet*.

⁵² Söderqvist, J. (2018, 22 november) Ny rond med Rocky – inget att slösa pengar på. *Svenska Dagbladet*.

⁵³ Peterson, J. (2018, 6 september) Spike Lee mixar ursinne och humor i yvig film. *Aftonbladet*.

⁵⁴ Hellsten, A. (2018, 6 september) Högsta betyg – det här är en av årtiondets bästa filmer. *Svenska Dagbladet*.

⁵⁵ Sigander, M. (2018, 5 september) Filmrecension: BlacKkKlansman. *TT Nyhetsbyrån*.

⁵⁶ Fjellborg, K. (2018, 21 september) Fint och välgjort budgetäventyr i yttre rymden. *Aftonbladet*.

⁵⁷ Hallhagen, E. (2018, 20 september) Snygga Star Wars-effekter i modern Aniara för barn. *Svenska Dagbladet*.

⁵⁸ Svensson, K. (2018, 19 september) Filmrecension: Ensamma i rymden. *TT Nyhetsbyrån*.

Det fanns även filmer vars definition i de olika mediehusen var lika varandra, men aldrig samma. Filmen ”Aquaman” kategoriseras som äventyr i Aftonbladet, action i SvD och actionäventyr i TT.^{59 60 61} Tre olika definitioner från recensenter som egentligen menar ungefär samma sak. Ett annat exempel är filmen ”Lyckligare kan ingen vara” som kategoriseras som kärlek i Aftonbladet, komedi i SvD och romantisk komedi i TT.^{62 63 64}

För att i slutändan kunna hitta mönster kring genre i recensionerna valde vi att tillsammans gå igenom film för film vars genre skiljde sig bland mediehusen, och därefter tydliggöra vilken övergripande genre filmen i fråga faktiskt har. Vi gick då från att ha 28 olika genrer från början, till elva stycken.

5.7.3 Tabell, konkretisering och SPSS

Efter att vi gått igenom samtliga filmrecensioner enligt vårt analyschema och tagit ut beståndsdelarna ur dem, gjorde vi en tabell av resultatet. Allt för att förtydliga vad varje recension innehåller och inte innehåller. Vi tog alla frågor i analyschemat och gjorde om de till kolumner, eller variabler, i en enda stor tabell. En tabell där varje rad var en recension.

Vi valde också att göra om alla skribenters argumentationer till olika kategorier. Dels för att lättare kunna läsa av vad en specifik recension innehöll eller inte, men också för att vi i så fall kunde föra in allt i SPSS för att sedermera kunna hitta mönster i olika recensioner.

Varje fråga i analyschemat gjordes om till separata variabler. Svaren, eller argumenten i det här fallet, konkretiserade vi till tre olika kategorier. Till den första kategorin räknas tydliga argumentationer från skribenten. Till den andra kategorin räknas otydliga argumentationer. Den tredje kategorin var när argumentationer inte påvisades.

När vi väl gjort tabellen och fyllt alla frågor med de tre olika svarskategorierna valde vi att föra in allt i SPSS där verkligheten allt är med. Varje recension tillsammans med mediehus, genre (både originalgenre och den mer övergripande), skribent och betyg lades in i SPSS tillsammans med samtliga argumentationer. Allt för att vi ska kunna hitta mönster i de olika filmrecensionerna.

⁵⁹ Peterson, J. (2018, 13 december) Töntigt underhållande action med mycket effekter. *Aftonbladet*.

⁶⁰ Lindvall, S. (2018, 13 december) Storögd barnkanalshumor i mjukpornografiskt ljus. *Svenska Dagbladet*.

⁶¹ Sigander, M. (2018, 13 december) Filmrecension: Aquaman. *TT Nyhetsbyrån*.

⁶² Peterson, J. (2018, 20 december) Snyggt flätad intrig i svensk ”Love Actually”. *Aftonbladet*.

⁶³ Asp, J. (2018, 19 december) Julens romantiska komedi bli världsfrånvänt slask. *Svenska Dagbladet*.

⁶⁴ Sigander, M. (2018, 19 december) Filmrecension: Lyckligare kan ingen vara. *TT Nyhetsbyrån*.

Figur 5.1. Den konkretiserade tabellen i kalkylarket där argumenten delats in i de tre kategorierna, vilket står för starka argumentationer, svaga argumentationer och inga argumentationer alls.

	A	B	C			D				E		F		G		H		I		J		K	
1	Film/Tidning		Använder sig kritikern av...			Finns det argument för...																	
2			... ethos?	... pathos?	... logos?	... att filmen är värd att se eller inte se?	... att filmen har en signifikant kulturell relevans?	... att kritikern personligen värderar filmen högt/lågt?	... att det finns en anknytning till nutid och samhälle?	... intrigen?	... skådespe insatserna												
3	Aquaman	Aftonbladet	Kraftigt	Nej	Nej	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Kraftigt	Kraftigt
4	Aquaman	SvD	Kraftigt	Nej	Nej	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Nej	Kraftigt	Nej	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Kraftigt	Kraftigt
5	Aquaman	TT	Kraftigt	Nej	Svagt	Nej	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt
6	Bergman - ett år, ett liv	Aftonbladet	Svagt	Nej	Svagt	Svagt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Nej
7	Bergman - ett år, ett liv	SvD	Svagt	Svagt	Svagt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Nej
8	Bergman - ett år, ett liv	TT	Kraftigt	Nej	Nej	Svagt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Nej
9	BlacKkKlansman	Aftonbladet	Svagt	Nej	Svagt	Svagt	Nej	Nej	Nej	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt
10	BlacKkKlansman	SvD	Svagt	Svagt	Svagt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Nej
11	BlacKkKlansman	TT	Kraftigt	Nej	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt
12	Blindspotting	Aftonbladet	Kraftigt	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt
13	Blindspotting	SvD	Kraftigt	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Nej	Nej	Nej	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt
14	Blindspotting	TT	Svagt	Nej	Kraftigt	Kraftigt	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Kraftigt	Svagt	Kraftigt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Svagt	Nej
15	Dog Days	Aftonbladet	Svagt	Nej	Nej	Kraftigt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Svagt	Svagt	Nej
16	Dog Days	SvD	Nej	Nej	Nej	Svagt	Svagt	Kraftigt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Nej	Svagt	Svagt	Svagt	Nej

6 Resultat och analys

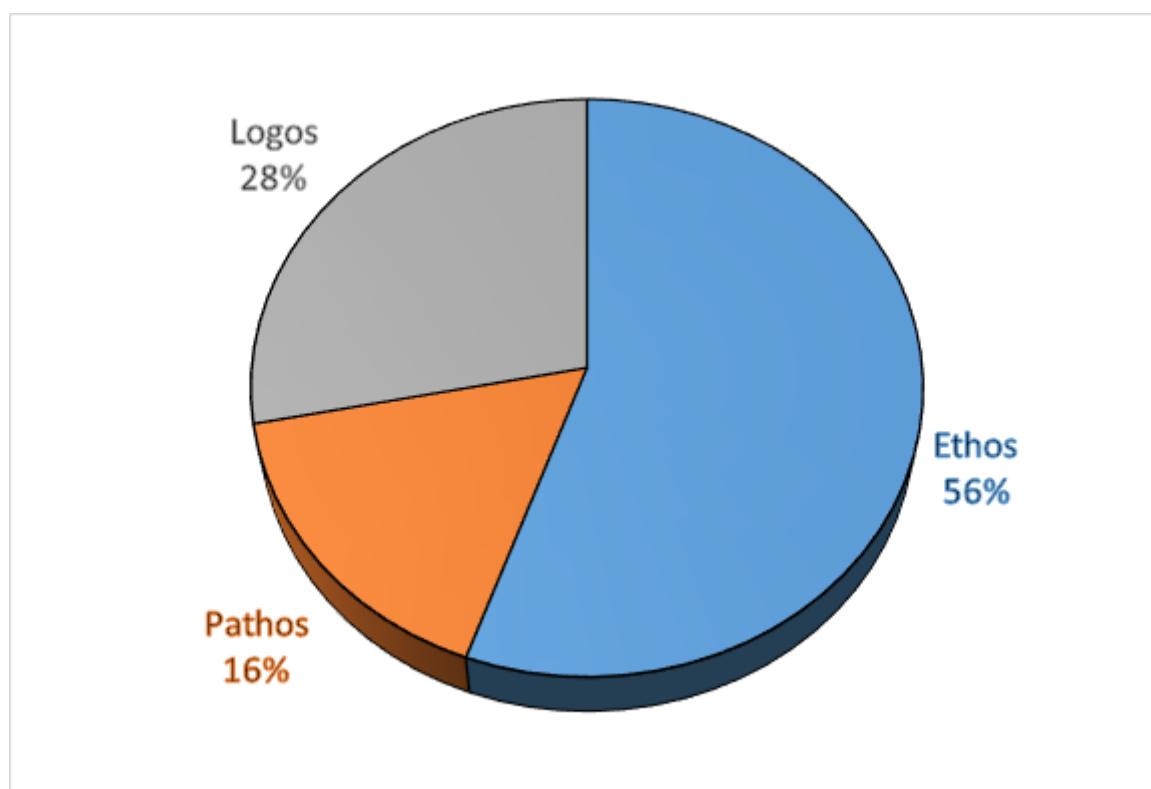
6.1 Övergripande resultat

Under detta avsnitt kommer vi att framföra de övergripande resultaten i form av fördelningen av argument grundade i ethos, pathos och logos. Vi kommer även kort framföra vilka resultat vi såg kring fördelningen av skribenter samt antalet artiklar de skrivit. Vi såg även resultat på vilka de vanligaste betygen var och vilka betyg som stack ut mest.

6.1.1 Fördelningen av argument

Vid vår sammanställning av resultatet märkte vi ganska tidigt att det fanns en stor övervikt av ethosargument i recensionerna. Av de recensioner vi analyserat används ethos-argumentation i mer än hälften av fallen.

Figur 6.1. Fördelning av ethos-, pathos- och logosargumentation i recensionerna.

6.1.2 Skribenterna

De 96 recensionerna skrevs av totalt 18 olika recensenter. Utmärkande var Jens Peterson på Aftonbladet som skrev totalt 22 av tidningens 32 filmrecensioner. Även Miranda Sigander på TT skrev 18 av 32 artiklar från det mediehuset. Från Svenska Dagbladet var Sebastian Lindvall och Anna Hellsten de mest aktiva skribenterna med åtta recensioner vardera.

6.1.3 Betygen

Snittbetyget för de 96 filmerna har vi räknat ut till 3,2 av 5. Detta efter att vi omvandlat de sexgradiga skalorna hos Aftonbladet och Svenska Dagbladet till en femgradig skala likt den hos Tidningarnas Telegrambyrå. Nämnvärt är också att snittvärdet av 27 recensioner av nio dramafilmer hade snittvärdet 3,5. Högst snittbetyg hade de fem dokumentärfilmerna på 4,0.

6.2 Argumentation med anknytning till filmens värde

Här presenterar vi resultaten som vi har fått fram efter att ha applicerat analys-schemat på de olika recensionerna.

6.2.1 Filmernas sevärdhet

I vilken utsträckning som filmens sevärdhet diskuteras i recensionerna är vida skilt. I totalt 17 recensioner så gör recensenten en direkt uppmaning till läsaren att filmen är värd att se eller inte värd att se. I TT:s recension av barnfilmen "Mary och häxans blomma" så skriver kritikern Kristoffer Viita "Man gör bäst i att återupptäcka dessa klassiker genom strömningstjänsterna i stället för att se denna film".⁶⁵ Här jämför kritikern Viita till andra animerade filmer som han värderar högre. Han menar att istället för att lägga pengar på den nya "Mary och häxans blomma" så bör man se äldre klassiska animerade filmer.

I exempelvis recensionen om filmen "The Girl in the Spider's Web" av Aftonbladet så framkommer ett tydligt argument för filmens icke-sevärdhet genom att jämföra filmen med en annan film. "Regissören Fede Alvarez står även som en av manusförfattarna. Han gjorde sevärd skräckfilmen "Don't Breathe". Det här är skrämmande dåligt."⁶⁶ Här skriver kritikern Jens Peterson tydligt att till skillnad från en sevärd film som "Don't Breathe" så är "The Girl in the Spider's Web" skrämmande dålig och därmed inte sevärd.

I Svenska Dagbladets recension av filmen "Roma" så argumenterar kritikern Sebastian Lindvall tydligt för filmens sevärdhet. Redan i rubriken ser man "Omskakande - Netflix nya klassiker". En klassisk film kan man definiera som en väldigt sevärd film. Sista meningen i recensionen lyder "Det är sällan man får bevittna ett så omskakande konststycke."⁶⁷ Detta blir tydlig argumentation för att denna film är värd att titta på för läsaren.

I många av artiklarna så är inte diskussionen kring sevärdheten så tydlig. Den kan ta språng i att recensenten är tydlig med att filmen kan vara sevärd för en viss typ av publik så som i recensionen om filmen "Mary och häxans blomma" i Svenska Dagbladet. Här skriver författaren Sebastian Lindvall att "För oss som känner att Miyazaki borde släppa toppstyrningen, eller göra verklighet av sina hot om pension, är det bara att välkomna spänsten i 'Mary och häxans blomma'."⁶⁸ Här skriver recensenten tydligt att för de som uppskattar regissörens andra filmer och vill se honom göra något nytt kan läsaren

⁶⁵ Viita, K. (2018, 10 augusti) Filmrecension: Mary och häxans blomma. *TT Nyhetsbyrå*.

⁶⁶ Peterson, J. (2018, 24 oktober) Slapp och slarvig film som går från dum till dummare. *Aftonbladet*.

⁶⁷ Lindvall, S. (2018, 6 december) Omskakande – Netflix nya en klassiker. *Svenska Dagbladet*.

⁶⁸ Lindvall, S. (2018, 9 augusti) En fröjd för ögat – men skrämmande nära plagiat. *Svenska Dagbladet*.

tillsammans med recensenten se denna nya film med positiva ögon. Den blir därmed sevärd för en viss typ av publik.

Ett annat exempel på mer vag argumentation för sevärdhet kan hittas i TT:s recension om filmen ”Ensamma i rymden”. Här skriver författaren Karin Svensson “För oss föräldrar som älskar rymdfilm är ‘Ensamma i rymden’ en sällsynt gåva”⁶⁹ Här refererar skribenten till att filmen helt klart är sevärd för de föräldrar som vill se rymdfilmer med sina barn. Det är alltså sevärd för en specifik publik.

Vag och tydlig argumentation för filmens sevärdhet eller icke-sevärdhet kan man hitta i knappt hälften av alla recensioner.

6.2.2 Argumentation kring kulturell relevans

I totalt 41 av filmrecensionerna vi utgått från har vi kunnat utläsa att det diskuterats det vi benämmer som *kulturell relevans*. Med detta menar vi följande: om recensenten argumenterar för att filmen i fråga är *nyskapande, originell, tankvärd, tidlös* eller liknande. Alltså aspekter av filmen som recensenten menar tillför något till filmkulturen. Det innefattar också när kritikern är tydlig med att filmen inte har någon kulturell relevans. Att den alltså är helt *icke-originell, redan gjord* eller liknande.

Av de 41 recensioner där kulturell relevans diskuterats, har vi räknat till sex recensioner där man uppenbart kunnat se tydliga argument för filmens kulturella relevans. Som i exempelvis Aftonbladets recension om dokumentärfilmen ”Bergman – ett år ett liv”. Där skriver skribenten Jens Peterson: ”Filmen lyfter fram honom som tyrann över svenskt kulturliv. Visar hans hetsiga humör [...] Här visas en människa med brister och småaktighet.”⁷⁰ Det Peterson gör här är att han redogör för hur man får se en annan sida av den hyllade regissören Ingmar Bergman i dokumentären. Den har kulturell relevans eftersom den tillför något nytt i bilden om den omtalade regissören.

Av liknande anledning kan man utläsa stark kulturell relevans även i Svenska Dagbladets recension av dokumentärfilmen ”Whitney” om artisten Whitney Houston. Kritikern Anna Hellsten skriver om hur man, likt i ”Bergman – ett år ett liv”, får uppleva en ny sida av Whitney Houston. Först beskriver hon hur en ”nerknarkad” Houston åkte på världsturné och om hur ingen kunde förstå varför hon sjöng i det tillståndet. Sedan skriver hon: ”Kevin Macdonalds nya dokumentärfilm ‘Whitney’ ger det krassa och förkrossande svaret: Hon hade tillbringat sju månader i framgångsrik men kostsam rehab och var pank.”⁷¹ Här handlar den kulturella relevansen om att dokumentären bidrar med information som tidigare inte varit känd. Information som kan ändra bilden folk har om Whitney Houston.

Kritikern fortsätter sedan med fler argument som kan kopplas till kulturell relevans: ”det intressanta är att regissören, trots att filmen är den första som fått sin välsignelse av familjen, inte skönmålar Whitney Houston [...] Macdonalds hittar en djup ström av sorg och slitningar

⁶⁹ Svensson, K. (2018, 19 september) Filmrecension: Ensamma i rymden. *TT Nyhetsbyrån*.

⁷⁰ Peterson, J. (2018, 13 juli) Visar Ingmar Bergman som en riktig människa *Aftonbladet*

⁷¹ Hellsten, A. (2018, 12 juli) Whitney nådde hjärtan - men fick inte blotta sitt *Svenska Dagbladet*

i sångerskans liv.”⁷² Här skriver kritikern om originaliteten i att det är den första dokumentärfilmen som Houstons familj har godkänt och uppmuntrat, samt att den trots det faktumet ändå inte visar sångerskan från sin bästa sida.

Ett annat exempel på tydlig kulturell relevans är från Svenska Dagbladets recension om filmen ”Gräns”. Där skriver Hellsten om hur ”’Gräns’ är en film som går en helt egen väg genom den svenska filmtraditionen och den svenska filmexporten.”⁷³ Här slår Hellsten främst ett slag för filmens originalitet och har därför en stark kulturell relevans.

Kulturell relevans kan även hittas, om än inte lika starkt underbyggt, i filmen ”The Wife”. I Aftonbladets recension skriver recensenten: ”Tidlöst om en kvinna som tröttnar på den gammaldags roll omvärlden vill ge henne.”⁷⁴ Där tas den kulturella relevansen upp genom att skribenten beskriver filmen som ”tidlös”, men underbygger inte argumentet med mer än vad att den handlar om ”en kvinna som tröttnar på den gammaldags roll omvärlden vill ge henne.”

Det finns även argument för att filmer inte har någon kulturell relevans. Så är fallet i Aftonbladets recension om ”Bamse och dunderklockan” där skribenten Peterson skriver: ”Den här filmen är mindre originell än Bamses möten med Tjuvstaden och Häxans dotter. Allt är sig likt. Lille Skutt är ängslig och Skalman är seg och klok.”⁷⁵ Filmen tillför alltså ingenting särskilt nyskapande till filmerna om Bamse. Det är redan gjort och uttömt – alltså har filmen ingen kulturell relevans.

Den kulturella relevansen kan utläsas på ett både positivt och negativt sätt. Vi noterade att recensenterna i nästan hälften av recensionerna argumenterar med anknytning till kulturell relevans.

6.2.3 Recensenternas personliga värderingar

Trots att recensentens jobb är att skriva sina personliga värderingar så kan det ibland lysa igenom omotiverat subjektiva värderingar som kanske tar över recensionen som egentligen handlar om att värdera filmen. I få recensioner kunde vi se tecken på detta.

I Svenska Dagbladets recension av komedifilmen ”Night School” där skribenten Anna Hellsten är väldigt tydlig med att hon ogillar filmens, manus, skämt och skådespelare. Förutom den kvinnliga huvudrollsinnehavaren Tiffany Haddish som Hellsten redan i ingressen kommenterar som följande, ”Den kvinnliga huvudrollsinnehavaren Tiffany Haddish borde få ett manus som faktiskt gör sig förtjänt av henne.”⁷⁶ Rubriken till recensionen lyder ”Komisk supertalang körs över av grabbigt manus”.

⁷² Hellsten, A. (2018, 12 juli) Whitney nådde hjärtan - men fick inte blotta sitt *Svenska Dagbladet*.

⁷³ Hellsten, A. (2018, 30 augusti) Vältänkt, välspelad och vacker - Gräns är ljuvlig *Svenska Dagbladet*

⁷⁴ Peterson, J. (2018, 6 december) Glenn Close imponerar i tidlös historia om stöttande fru *Aftonbladet*

⁷⁵ Peterson, J. (2018, 20 december) Tunnare intrig i nya Bamsefilmen där mycket är sig likt *Aftonbladet*

⁷⁶ Hellsten, A. (2018, 11 oktober) Komisk supertalang körs över av grabbigt manus. *Svenska Dagbladet*.

I recensionen riktas hård kritik mot filmens dåliga skämt och manus men Tiffany Haddish hyllas gång på gång, inte för hennes insats i filmen utan för hennes tidigare filmsatser. Vilket man ser när Hellsten skriver "Fjolårets 'Girls Trip' kommer att gå till historien som filmen som gjorde komikern Tiffany Haddish till stjärna – en sprakande supertalang, lika bra på tajming och tonfall som på ren, fysisk komik."⁷⁷

Alltså skriver skribenten Anna Hellsten en summering av hennes karriär och hyllar den andra filmen till skyarna utan att kommentera skådespelerskans insats i denna film. Senare i recensionen riktas ännu en känga. "Haddish gör vad hon kan med sitt utrymme, men det blir inte så mycket syre kvar när Hart fyller varenda ruta med sitt vevande och gapande".⁷⁸

Recensenten personliga åsikter om Tiffany Haddish och Kevin Hart gör denna recension lite för dominerad av oerhört tydliga personliga åsikter som verkligen har färgat recensentens sätt att skriva. Anna Hellsten verkar frustrerad av att ha sett filmen och att Kevin Hart tar så mycket utrymme.

Ett annat exempel när de personliga åsikterna tar över filmens recension är i TT:s recension av "Creed 2" av skribenten Miranda Sigander. Den positiva recensionen påvisar ett stort intresse för Sylvester Stallones tidigare "Rocky"-serie och nutida uppföljare. "Äntligen stod Ivan Drago och Rocky i boxningsringen. Se där en mening man inte visste att man tydligen längtade något enormt efter att få skriva."⁷⁹ Denna mening tyder på att Sigander uppskattar denna filmserie väldigt mycket.

Hon skriver sedan om handlingen och intrigen och summerar det som följande: "Men framför allt handlar 'Creed 2' om arv och om att vara en man. Och eftersom män i dessa tider verkar lite förvirrade så kommer här ett bra tips: släpp Jordan B Peterson-böckerna och köp en biljett till 'Creed 2' i stället".⁸⁰ Detta är en väldigt, väldigt tydlig personlig åsikt om vad hon tycker om filmen och om filosofen Jordan B. Peterson. Siganders egen syn på män i dagens samhälle färgar vad hon tycker om filmen. Om man jämför med de väldigt kritiska recensionerna av "Creed 2" i både Aftonbladet och Svenska Dagbladet så kan man argumentera för att Miranda Sigander har lite för mycket personliga åsikter om filmserien för en någorlunda objektiv recension.

Liknande tydliga personliga åsikter som tydligt blandade sig in i recensionen var inte vanligt bland recensionerna utan kunde endast hittas i fem av recensionerna.

6.2.4 Argumentation med anknytning till nutid och samhälle

Vad "Argumentation med anknytning till nutid och samhälle" innebär kanske är uppenbart, men för att förtydliga så handlar det om hur recensenterna kopplat filmens budskap, dialog eller andra delar av filmskapandet till faktorer i vår nutid eller vårt samhälle. Denna typ av argumentation kunde utläsas i nästan hälften av recensionerna.

⁷⁷ Hellsten, A. (2018, 11 oktober) Komisk supertalang körs över av grabbigt manus. *Svenska Dagbladet*.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Sigander, M. (2018, 21 november) Filmrecension: Creed 2. *TT Nyhetsbyrån*.

⁸⁰ Ibid.

Ett väldigt tydligt exempel på detta är när Miranda Sigander i TT:s recension om ”The First Purge” beskriver en del av filmen: ”Det är egentligen bara sloganen ‘make America great again’ som saknas...”⁸¹ Hon menar där att filmskaparna tydligt och medvetet försökt dra paralleller till den skandalomsusade presidenten Donald Trump och hans kampanjslogan ”Make America great again” från valrörelsen 2016.

Även i Svenska Dagbladets recension om ”The First Purge” skriven av Sebastian Lindvall dras paralleller till nutidens USA. ”Man måste vara färgblind för att inte se ett mardrömslikt uttryck för rasifierade amerikaners rädsla för normaliseringen av alt-right-rörelser”⁸²

Även här kopplar recensenten till nutiden: ”Skräcken i The Purge-filmerna begränsas inte till den nagelbitande spänningen som uppstår i huvudpersonernas svettiga flykt och kamp om överlevnad. Nej, här finns även något underliggande i flirtarna med det förbjudna; att en radikal åtgärd kanske inte är så otänkbar [...] visst kan man skämta bort ‘last night in Sweden’, Alternativ för Sveriges pampiga valfilm, ledarskribenters överdrivet apokalyptiska skildringar av no-go-zoner – men det är svårare att skämta bort människors oro.”⁸³ Här kopplar kritikern filmens extrema domedagshandling med händelser och uttalanden från vår samtid.

Även i Svenska Dagbladets recension om filmen ”Tornet”, skriven av Erika Hallhagen, kan man utläsa en stark anknytning till nutidens flyktingströmmar. Skribenten skriver bland annat: ”På så vis är också ‘Tornet’ en lika träffsäker skildring av ett universellt flyktingtillstånd som ett släktepos i skuggan av något så tröstlöst som Israel- och Palestina-konflikten.”⁸⁴

Recensenten Erika Hallhagen fortsätter med att skriva om hur en av filmens karaktärer får fortsätta gå i skolan i det flyktingläger hon befinner sig i, följt av hur det kanske inte hade varit möjligt om det inte varit fiktion: ”I verkligheten har USA drastiskt minskat sina bidrag till FN, som driver skolor i flyktinglägren, från 350 till 60 miljoner dollar.”⁸⁵

En annan recension där filmens anknytning till nutid och samhälle är påtaglig är Aftonbladets recension om filmen ”Blindspotting”, skriven av Stefan Hedmark. Efter att ha jämfört med en film som handlar om en mörkhyade mans ihjälskjutning på en tågstation skriver skribenten: ”Relationen mellan polisen och unga svarta män är ett tydligt tema även i ‘Blindspotting’”⁸⁶ och kopplar filmen till rasmotsättningar i dagens samhälle.

Även i Aftonbladets recension om dokumentärfilmen ”Flotten”, skriven av Karolina Fjellborg, finns en anknytning till nutid. Kritikern skriver om filmen: “Intressant och bitvis

⁸¹ Sigander, M. (2018, 4 juli) Filmrecension: The First Purge. *TT Nyhetsbyrån*.

⁸² Lindvall, S. (2018, 6 juli) Nya "Purge" en nytändning av uttjatade våldssorgien. *Svenska Dagbladet*.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Hallhagen, E. (2018, 15 november) Så stark att man nästan tappar andan. *Svenska Dagbladet*.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Hedmark, S. (2018, 5 december) Tre dagar - innan han blir fri. *Aftonbladet*

tragikomiskt om 70-talsvarianten av 'Big Brother'".⁸⁷ Där jämför kritikern filmens förutsättningar med något annat popkulturellt i nutiden, nämligen realityserien "Big Brother".

I nästan hälften av recensionerna så använder sig kritikern utav argument som har en hänvisning till samhälle och nutid.

6.3 Argumentation med anknytning till filmskapandet

I vårt analyschema så finns ett avsnitt som behandlar i vilken utsträckning som recensenten *diskuterar* filmskapandets komponenter. Dessa delade vi in i intrig, skådespelarinsatser, regi, manus och övriga aspekter. Varför vi har valt begreppet *diskuterar* är därför att i många recensioner märkte vi vid första genomläsning att vissa skribenter endast *presenterade* intrig, skådespelarinsats, regi och manus i stället för att diskutera dessa aspekter. Skillnaden är att vid presentation finns inga subjektiva åsikter och recensenten recenserar inte utan endast redogör för de faktiska komponenterna. Vår forskning vill analysera hur filmkritiker recenserar, inte presenterar.

6.3.1 Diskussion kring intrig

I nästan alla recensioner redogörs det för filmens intrig, i varierande grad. Av de recensioner där intrigen tas upp diskuteras den utförligt i 18 av dem. En av de recensioner där intrigen diskuteras utförligt är Svenska Dagbladets recension om filmen "Puzzle".⁸⁸ Texten består av totalt fem stycken, varav tre går åt till att rapportera om filmens intrig, utan att recensenten blandar in någon form av argumentation om filmens värde.

Även i TT:s recension av "Juliet, Naked" lägger recensenten en klar majoritet av recensionens tecken på att redogöra för intrigen.⁸⁹

I vissa recensioner tillför även recensenten något extra när hen redogör för filmens intrig. Som i exempelvis TT:s recension om filmen "Roma" där recensenten i ett stycke skriver: "Stilen påminner om italiensk neorealism, med amatörer i rollerna och där avsaknaden av en händelsefylld 'plot' ersätts med vardagsliv men också episoder av känsloladdat innehåll. Filmen utspelar sig under ett år och långsamt ökas den emotionella intensiteten."⁹⁰

Först liknar recensenten filmens intrig och förutsättningar men filmrörelsen italiensk neorealism, som i grunden handlar om att lägga stor vikt vid historiens verklighetsförankring.⁹¹ Sedan fortsätter recensenten genom att skriva om tidsintervallen under vilken filmen utspelar sig, följt av "långsamt ökas den emotionella intensiteten". I den sista meningen gör recensenten någon sorts mindre analys av hur filmen utvecklar sig

⁸⁷ Fjellborg, K. (2018, 21 september) "Flotten" - intressant och tragikomiskt om 70-talsvarianten av "Big brother". *Aftonbladet*.

⁸⁸ Söderqvist, J. (2018, 23 december) Inte alla pusselbitar på plats i otrohetsdrama. *Svenska Dagbladet*.

⁸⁹ Sigander, M. (2018, 20 oktober) Juliet, naked. *TT Nyhetsbyrå*

⁹⁰ Sigander, M. (2018, 12 december) Filmrecension: Roma. *TT Nyhetsbyrå*

⁹¹ Nationalencyklopedin [NE]. (2019-05-23). *Neorealism*.

emotionellt. Samtidigt som det är en redogörelse för intrigen, så utvecklar recensenten den också. Detta till skillnad från ett strikt referat.

Intrigen är den aspekt av filmskapande som diskuteras allra oftast och mest flitigast i recensionerna, men som sagt i olika stor utsträckning.

6.3.2 Diskussion kring skådespeleri

I en filmrecension kan man tänka sig att det är svårt att inte nämna skådespelarna som medverkar eller kommentera deras insats. Men så är inte fallet. I lite mer än hälften av de analyserade recensionerna så kommenteras inte skådespelarnas insatser. Dock får man ta i beaktning att några av våra recensioner även innefattar dokumentärer och animerade filmer.

Diskussionen kring skådespeleriet ser ut på många sätt. Ett exempel är i TT:s recension av filmen ”The Wife” skriven av Anna Hellsten. Hon skriver ”Skådespeleriet från kärntrion är dock lysande, från Jonathan Pryce koketta och pösiga barnman till Slaters subtila murveltolkning. Glenn Close gör Joan med samma finstämda och precisa minspel som när hon gestaltade markisinnan de Merteuil...”⁹² Här gör Hellsten en grundlig analys av skådespelarnas insatser och jämför med diverse tidigare skådespelarroller och preciserar precis vad som är bra.

Ett annat exempel på detta är i Aftonbladets recension av filmen ”Gräns” skriven av Jens Peterson. Här skriver han ”Eva Melander är mycket bra i huvudrollen, och gör Tina till en uttrycksfull och känslostark varelse. Hon säger mycket med ögonen. Genomgående bra skådespelare även i mycket små roller berättar en fascinerande historia i fantasins gränsland.”⁹³ Här beskriver Peterson exakt vad huvudskådespelerskan Eva Melander gör som är bra och gripande i sitt skådespel. Sedan sveper han över alla skådespelare i filmen och hyllar dem för ett ”genomgående bra skådespel”.

Sådan här argumentation och diskussion kring skådespel hittar man i 51 av recensionerna.

6.3.3 Diskussion kring regi

Vi har kunnat koppla argument, diskussioner eller uttalanden om regi eller regissör till mer än hälften av recensionerna.

I TT:s recension av ”Night School”, skriven av Sofia Sundström, diskuteras regin tydligt och konkret: ”Det är efter de första tio minuterna som filmen börjar spreta, och sedan fortsätter den att förgrena sig i olika oväntade och oklara banor tills tittaren knappt vet var den befinner sig. Försöken till humor är banala och ofta så överdrivna att de ibland lockar till skratt bara av de absurda försöken att skapa komik”.⁹⁴

Även om en films spretighet i mångt och mycket kan härledas till manuset, så är det främst regissören som har som uppgift att orkestrera produktionen så att slutresultatet blir begripligt

⁹² Hellsten, A. (2018, 7 december) Mästerliga - men allt faller i bitar i Stockholm. *Svenska Dagbladet*.

⁹³ Peterson, J. (2018, 30 augusti) Spännande thriller i fantasins gränsland. *Aftonbladet*.

⁹⁴ Sundström, S. (2018, 11 oktober) Filmrecension: Night School. *TT Nyhetsbyrån*

och inte spretar. Och om det inte blir så, som fallet är med ”Night School” enligt TT:s recensent, så är det regissören som har främsta ansvaret.

På liknande sätt kan även humorn och komiken i en film kopplas till manuset - och antagligen även skådespeleriet – men även där har regissören huvudansvaret. Och om filmens försök till ”humor är banala och överdrivna” så är det regissören som misslyckats. Vilket recensenten menar att regissören gjort i ”Night School”

Även Aftonbladets recension av ”The Girl in the Spider’s web” kommenteras regin: ””The Girl in the Spider’s web’ är slapt och slarvigt filmberättande” skriver Jens Peterson. ”Det är som en Bondparodi utan humor. [...] Filmmakarna är lata. Digital teknik och övervakningskameror används för att ta genvägar. Ändå är den enkla intrigen rörig, svårbegriplig och motsägelsefull. Filmen går från dum till dummare.”⁹⁵ Här kritiserar Peterson främst filmens regi. Om en intrig i grunden är enkel, men filmen ändå är rörig, är det regissören som inte lyckats förvalta manuset.

Liknande utförliga diskussioner om regi finns att hitta i 15 av recensionerna.

6.3.4 Diskussion kring manus

I följande exempel så hyllar eller kritiserar recensenten tydligt vad som är positivt eller negativt i manuset. I TT:s recension av filmen ”Dog Days” skriven av Miranda Sigander så skriver hon ”Men oftast uppstår en misstanke om att det någonstans sitter en stressad och kallsvettig manusförfattare med fem uppslag på lut men ingen färdig film i sikte. I det här fallet har hen fått en snilleblixt och adderat en hund till varje enskild story, tryckt dit ”The end” och skickat.”⁹⁶ Här kritiserar Miranda Sigander manuset starkt och menar att det är hopprafsat och väldigt slarvigt skrivet.

I Svenska Dagbladets recension av filmen ”Ensamma i rymden” skriven av Erika Hallhagen så skriver hon ””Ensamma i rymden’ är något så ovanligt som en film för unga där manuset inte är inbäddat i skyddande skumplast. Det är både befriande och otäckt.”⁹⁷ Här är Hallhagen tydligt med att manuset bidrar till något nytt och nyskapande, speciellt för unga som vågar se på lite mer ”vuxna” filmer.

I andra exempel så kommenteras manuset på ett mer otydligt sätt och den positiva eller negativa kritiken behöver man argumentationsanalysera närmare. Ett exempel på detta är i Svenska Dagbladets recension av ”Hotell Transsylvanien 3: En monstersemester” skriven av Jan Lumholdt. Han beskriver handling och intrig i ett stycke. ”Det är nu Van Helsing ånyo äntrar scenen, ty han har ju aldrig gett upp. Äntligen ska han få hämnd, och ombord på kryssaren har han en ung, tjugig släkting till sin hjälp: Gissa vem?”⁹⁸ Efter att Lumholdt beskrivit handlingen så skriver han om själva intrigen varpå han frågar läsaren en retorisk

⁹⁵ Peterson, J. (2018, 24 oktober) Slapp och slarvig film som går från dummare till dummare. *Aftonbladet*.

⁹⁶ Sigander, M. (2018, 10 oktober) Filmrecension: Dog Days. *TT Nyhetsbyrå*.

⁹⁷ Hallhagen, E. (2018, 20 september) Snygga Star wars-effekter i modern Aniara för barn. *Svenska Dagbladet*.

⁹⁸ Lumholdt, J. (2018, 12 juli) Eftertexterna det bästa med monsterkryssningen. *Svenska Dagbladet*.

fråga. "Gissa vem?" till vem skurken är. Han menar att det är väldigt uppenbart och därmed ett dåligt manus för att det blir så självklart vad som kommer hända.

Ett annat exempel är Aftonbladets recension av "The Girl in the Spider's web" skriven av Jens Peterson. Här riktar han hård kritik mot manusförfattarna utan att skriva att det är manuset han kritiserar. "Det är som en Bondparodi utan humor. Fast till slut fnissar man ändå åt en del trams. Kan det vara så illa att en skurk nynnars på 'Imse vimse spindel'?"⁹⁹ Här menar Peterson att det är väldigt klyschigt att skurken i filmen nynnars på Imse vimse Spindel. Han menar att manuset är för förutsägbart och illa skrivet. Detsamma gäller i meningen "... den simpla intrigen är rörig, svårbegriplig och motsägelsefull. Filmen går från dum till dummare."¹⁰⁰

I totalt 58 av recensionerna så diskuterar recensenten manuset på ett eller annat sätt.

6.3.5 Diskussion kring övriga aspekter av filmskapande

Med övriga aspekter av filmskapandet menar vi egentligen alla delar som inte innefattar intrig, skådespeleri, regi eller manus.

Bland annat nämner SvD:s Sebastian Lindvall i sin recension av "Aquaman" filmens kostymdesign när han beskriver vådräkterna som "glamorösa" och en av karaktärerna som "en Mickey Rourke-liknande bjässe med tatueringar, skinnväst och slingad rockfrisyr".¹⁰¹

Även miljöerna i vilka filmerna utspelar sig kommenteras på några ställen. Bland annat i TT:s recension om "The Girl in the Spider's web" där Miranda Sigander skriver att "Stockholm har aldrig sett mer vackert nedstämt ut."¹⁰²

Men den övriga aspekt av filmskapande som vi märkt recensenter nämner mest är fotot och det visuella. Som i SvD:s recension om "BlacKkKlansman" där Anna Hellsten skriver: "Lee skiftar estetik i takt med berättandet. De lokala klanmänniskorna skildras med hårda närbilder och kallt ljus medan sekvensen från Tures tal på studentföreningen i stället är mjuk och stiliserad – Lee klipper in lyssnarnas ansikten i bilden under anförandet och sätter dem i ett skimrande, närmast besjälade ljus".¹⁰³

Eller som när Sebastian Lindvall i SvD:s recension av "Mary och häxans blomma" skriver om animationen som "medryckande" och om hur "De actionfyllda metamorfoserna är en ren fröjd för ögat".¹⁰⁴

Övriga aspekter har tagits upp i ungefär en tredjedel av recensionerna.

⁹⁹ Peterson, J. (2018, 24 oktober) Slapp och slarvig film som går från dum till dummare. *Aftonbladet*.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Lindvall, S. (2018, 13 december) Storögd barnkanalshumor i mjukpornografiskt ljus. *Svenska Dagbladet*.

¹⁰² Sigander, M. (2018, 24 oktober) Filmrecension: The girl in the spider's web. *TT Nyhetsbyrån*

¹⁰³ Hellsten, A. (2018, 25 oktober) Trots nya intriger - nya Millennium en rush. *Svenska Dagbladet*

¹⁰⁴ Lindvall, S. (2018, 9 augusti) En fröjd för ögat - men skrämmande nära plagiat. *Svenska Dagbladet*.

6.3.6 Sammanfattning av filmens komponenter

I en filmrecension kan det tyckas svårt att inte snudda vid att recensera de faktiska filmkomponenterna. Men det visar sig att i många fall presenteras helt enkelt filmens komponenter utan att diskuteras.

Vårt resultat visar att intrigen nästan alltid diskuteras. I 24 recensioner diskuteras inte intrigen men den presenteras och benämns. Skådespelarinsatser, regi och manus diskuteras i knappt hälften av recensionerna.

Övriga aspekter är sådant som recensenten tar upp men som är svårt att ha i ett analyschema. I så fall hade vi behövt väldigt många punkter i analyschemat som skulle bestå av exempelvis "diskuteras ljussättning, miljö eller kostym?" Det ansåg vi att vi istället kunde summera till "Övriga aspekter". Denna punkt diskuteras endast tydligt vid tre tillfällen och vagt vid 25. Knappt en tredjedel av recensionerna diskuterade övriga aspekter.

6.4 Resultat om betygsättning samt "överdrivet nörderi"

Här presenterar vi analyschemats två punkter som berör betygsättningen och det "överdrivna nördერი".

6.4.1 Betygsättning

När det finns grund för att ifrågasätta betyget är generellt vid två tillfällen:

- När betyget inte känns överensstämmande med recensionen
- När betyget har väldigt få argument trots betygsättningen

"När betyget inte känns överensstämmande med recensionen" är när en film flitigt argumenterar för att filmen är bra eller dålig. Men att argumenten tydligt redogör för ett annat betyg än det valda. I Aftonbladets recension av filmen "X&Y" skriven av Karolina Fjellborg blir detta påtagligt. Här skriver hon redan i ingressen "Anna Odells nya film tänjer inte bara på gränserna utan efter ett tag också på ens tålamod. Men den absurda humorn räddar den."¹⁰⁵ Detta tyder på att filmen blir tråkig, men att dess fyndiga manus räddar den. Filmen har fått betyg 3 plus på en totalt sexgradig skala.

Karolina Fjellborg beskriver sedan handlingen under några stycken innan hon börjar själva kritiken. "Här finns humorn som räddar filmen från att bli olidligt pretentiös, men här blir det också uppenbart att Odells styrka inte är skådespeleriet – och hon är flera gånger på vippen att bli överkörd i sin egen film."¹⁰⁶ Fjellborg beskriver att filmen är nära att bli att vara outhärdlig att se klart. Hon kommenterar även Anna Odells skådespel som dåligt.

Kritiken fortsätter med "'X&Y' är en intressant och annorlunda filmupplevelse – men den tänjer inte bara på gränserna, utan också på ens tålamod, och navelskådande är bara förnamnet. Och av en film där så mycket handlar om sex, förväntar man sig en mer

¹⁰⁵ Fjellborg, K. (2018, 22 november) "X&Y" - en navelskådande men också oväntat rolig film från Anna Odell. *Aftonbladet*.

¹⁰⁶ Ibid.

belönande klimax.”¹⁰⁷ Vilket tyder på att filmen verkligen inte är helt sevärd. Framför allt inte eftersom den slutar på ett sätt som inte är helt fulländat. Den enda positiva kritiken Fjellborg ger filmen är att humorn är lite rolig och räddar filmen från att vara helt katastrofal. Då borde betyget fått kanske *ett plus* eller kanske *två plus*. Kritiken är väldigt hård för ett så högt betyg.

Ett annat exempel där betyget inte känns överensstämmande med recensionen är Svenska Dagbladets recension av filmen ”Hotell Transsylvanien 3: En monstersemester” skriven av Jan Lumholdt. Filmen har fått betyget 2 av 6 vilket känns aningen högt med tanke på den tydliga negativa kritiken. Redan i ingressen ser man tydligt skribentens åsikt. ”Hotell Transsylvanien 3’ påminner om ett dussinaktigt Scooby-Doo-avsnitt, trots pyntet med allsköns ögongodis. Bäst av allt i filmen är sluttexterna.”¹⁰⁸

Recensionen beskriver sedan handlingen i två stycken innan själva kritiken börjar. Då skriver Lumholdt “Och även om detta bör betraktas genom ung blick är där nog redan flera monsterdiggare i tvåsiffrig ålder som kan känna sig lite understimulerade.”¹⁰⁹ Här kritiserar han handlingen och manuset för att till och med vara för dåligt för barnen som filmen är ämnad för.

Recensionen avslutas sedan med meningen “Sluttexterna, i klassisk ”2D”, är för övrigt något av det bästa i hela filmen. Så fick gärna hela del 4 se ut.”¹¹⁰ Vilket är en tydlig uppmaning till alla läsare att filmen inte är värd att se för någon. Denna hårda kritik borde summeras till att filmen får det lägsta betyg möjligt men ändå har den fått 2 av 6.

I totalt 26 recensioner så kan recensionen kontra betyget ifrågasättas.

“När betyget har väldigt få argument trots betygsättningen” kan utläsas i endast åtta av recensionerna. I Aftonbladets recension av filmen ”Juliet, Naked” skriven av Jens Peterson kan man se detta tydligt. Filmen fick det näst-högsta betyget möjligt. Det vill säga *4 plus*. Recensionen består av 16 meningar. Fyra av dem är kritik. De andra 13 är helt enkelt en summering av filmens handling.

Peterson skriver “Filmen bygger på en roman av Nick Hornby och har samma varma mix av humor, kärlek och musik som hans ”High Fidelity”. Han är bra på att fånga hopplösa män. Kärleksfulla ”Juliet, Naked” sätter igång intressanta samtal om förhållanden, idoler, om musikens makt och konstnärer. Vem har rätt när artisten tycker sångerna är bluff, men de betyder mycket för fans som tolkar in sina egna liv?”¹¹¹ Här skriver Jens Peterson en ganska luddig hyllning. Det enda tydliga positiva argumentet är att ”filmen, precis som boken, är en varm mix av humor, kärlek och musik.” Sedan skriver Peterson att bokens författare, inte

¹⁰⁷ Fjellborg, K. (2018, 22 november) “X&Y” - en navelskådande men också oväntat rolig film från Anna Odell. *Aftonbladet*.

¹⁰⁸ Lumholdt, J. (2018, 12 juli) Eftertexterna det bästa med monsterkryssningen. *Svenska Dagbladet*.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Peterson, J. (2018, 11 oktober) Charmig mix av musik, kärlek och humor. *Aftonbladet*.

filmens manus, är bra på att "fånga hopplösa män". Sedan skriver Peterson att filmen sätter igång "intressanta samtal om förhållanden, idoler, om musikens makt och konstnärer".

Dessa fyra argument är inte grund för ett så högt betyg. Det borde finnas mer substans och hänvisningar till scener och händelser i intrigen. Kanske manus, musiken eller regin? Här finns inga styrkande argument för ett så högt betyg.

I Aftonbladets recension av dokumentärfilmen "Whitney", skriven av Jens Peterson, har filmen fått det näst-högsta betyg möjligt. *4 plus*. I recensionen beskrivs handlingen utförligt och Petersons kritik kommer först i slutet i form av tre meningar. "Filmen är godkänd av Whitney Houstons familj, anhöriga berättar och har privata filmer. Det betyder inte att den ger en smickrande bild av dem. Sorgligt men sevärt, om berömmelse och självdestruktivitet."¹¹² Den enda riktiga hyllningen från Peterson är att dokumentären är intressant, vilket han skriver med meningen "Det betyder inte att den ger en smickrande bild av dem" vilket tyder på att filmen visar mycket nytt intressant om Whitney Houstons liv. Även sista meningen "Sorgligt men sevärt, om berömmelse och självdestruktivitet". Här står att filmen är "sevärd" men inte "mycket sevärd".

Antalet argument är egentligen bara två i denna recension. Det känns som väldigt lite argument för ett så högt betyg. Av de åtta recensionerna där betyget argumenteras lite för så är Jens Peterson från Aftonbladet författare till alla.

6.4.2 "Överdrivet nörderi"

Vad vi har definierat som "överdrivet nörderi" är när recensenten använder sig utav så obskyra referenser att det, till och med för en filmfantast, blir svårt att förstå. En slags elitism. Denna typ av argument och referenser går under ethos-argument men det går till den nivån att det blir överdrivet. I de 96 recensionerna hittar vi nio stycken tecken på överdrivet nörderi.

Ett exempel på detta hittar man i recensionen om "BlacKkKlansman" från Svenska Dagbladet där recensenten Anna Hellsten slentrianmässigt skriver "Där resten av filmen ofta bärs upp av både förlösande fniss och maffiga blaxplotationflirtar så har Lee dock rensat bort."¹¹³ Här förklarar inte skribenten filmspråkets begrepp "Blaxplotation" som är en filmgenre som var väldigt stor under 1970-talet bland afroamerikaner.¹¹⁴ Den handlade framförallt om att skådespelarna och de bakom kameran var mörkhyade.

Ett annat exempel är i recensionen om filmen "Blindspotting" i Aftonbladet. Kritikern Stefan Hedmark skriver att filmen är "Uppfriskande, lite som när Spike Lee slog igenom på 80-talet, även om det blir för melodramatiskt ibland."¹¹⁵ Här refererar Hedmark till regissören Spike Lees filmer från 80-talet på ett sätt som att det är något som alla läsare vet. För alla som inte sett Spike Lees specifika filmer från 80-talet förstår inte vad denna referens betyder.

¹¹² Peterson, J. (2018, 6 juli) Sorgligt och sevärt om Whitney Houston. *Aftonbladet*.

¹¹³ Hellsten, A. (2018, 6 september) Högsta betyg - det här är en av årtiondets bästa filmer. *Svenska Dagbladet*.

¹¹⁴ Nationalencyklopedin [NE]. (2019-05-23). *Blaxplotation*.

¹¹⁵ Hedmark, S. (2018, 5 december) Tre dagar - innan han blir fri. *Aftonbladet*.

I Svenska Dagbladets recension om filmen ”Goliat” så skriver kritikern Jeanette Gentele följande mening. ”Det har sprungit upp en liten rännil av socialrealistiska berättelser i det svenska filmlandskapet under 2000-talet vars källa uppenbarligen är Stefan Jarls ”Mods”-trilogi om det sociala arvet.”¹¹⁶ Detta är en referens till Stefan Jarls tre dokumentärfilmer ”Dom kallar oss mods”, ”Ett anständigt liv” och ”Det sociala arvet”. Dessa tre filmer är en ganska så allmänna referenser för många svenskar men inte för de yngre generationerna. Även värdeordet ”Uppenbarligen” som Gentele väljer tyder på en elitism och överdrivet nörderi.

Recensionen fortsätter sedan med att beskriva handlingen och jämföra den med fler filmer. ”Ej att förglömma är Gabriela Pichlers filmer om det nygamla klassamhället - men hon tillför också något av Ken Loachs befriande humor.”¹¹⁷ Även denna mening struntar i att beskriva tydligare vilka dessa två filmskapare är eller ge referenser till vilka filmer de har gjort. Både Gabriela Pichler och Ken Loach är filmskapare, men inte några världskända sådana. Det är inte alla läsare som har en aning vilka dessa människor är.

I recensionen där det ”överdrivna nörderiet” blir som allra tydligast är i Svenska Dagbladets recension av ”Mary och häxans blomma” av Sebastian Lindvall. Redan i ingressen skriver han ”Mary och häxans blomma är välkommen för fans av den japanska animationsstudion Ghiblis energifyllda 1980-talsfilmer.”¹¹⁸ Redan här blir det svårt att hänga med för de icke-intresserade och Lindvall kan redan ha skrämt bort en hel del läsare. I första stycket skriver han ”Men när ’Mary och häxans blomma’, efter Mary Stewarts barnbok ”The Little Broomstick”, även lyckas rymma en kvastflygande duo som hämtad från ”Kikis Expressbud”, en svävande ö likt den i ”Laputa – slottet i himlen”, talande eld från ”Spirited Away” och steampunk-element från ”Det Levande Slottet” börjar det hela likna ett plagiat.”¹¹⁹ Referenserna är många och för många oförståeliga.

En annan mening i Lindvalls recension är ”Å andra sidan behöver inte plattitet vara något negativt i japansk animation, vars konstnärliga rötter – vare sig vi talar Hokusais träsnitt eller Osamu Tezukas serietidningar”¹²⁰ där Lindvall berättar om animationstekniken i filmen. Han slänger sig med japanska konstnärer, regissörer och filmskapare som om det vore allmänbildning.

Det ”överdrivna nörderiet” kan vara ett problem för läsare som inte är väldigt filmintresserade och recensionen därför blir problematisk att ta sig igenom. Recensionerna ska verka som en form av guide för läsaren till vilka filmer som är sevärda och inte. Det blir konstigt när man stöter på överdrivet svåra referenser. Denna typ av argumentation kunde vi hitta spår av i nio av recensionerna.

¹¹⁶ Gentele, J. (2018, 3 oktober) Total misär i ”Tjuvheder”- regissörens nya film. *Svenska Dagbladet*

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Lindvall, S. (2018, 9 augusti) En fröjd för ögat – men skrämmande nära plagiat. *Svenska Dagbladet*.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid.

6.5 Resultat kring argument grundade i ethos, pathos och logos

Här presenterar vi resultaten kring argument som är grundade i teorin om ethos, pathos och logos.

6.5.1 Argumentation grundad i ethos

Vi har märkt att ethos i filmrecensionerna främst tar sig uttryck genom att recensenten i olika utsträckningar redogör för sin egen kunskap. Att på något vis legitimera sina egna åsikter i syftet att bygga förtroende för läsaren. Vi har kunnat utläsa två olika sätt genom vilka recensenten skapar ethos och förtroende:

- Genom att bygga förtroende med hjälp av kunskap, inom framför allt film.
- Genom att bygga förtroende med hjälp av jämförelse, framför allt med andra filmer

Denna form av argumentation tar sig uttryck i någon form i nästan alla recensionerna. Endast 15 recensioner saknar någon form av ethos-argument.

I Svenska Dagbladets recension av ”Widows” visar recensenten Anna Hellsten upp sin filmkunskap genomgående under hela recensionen. Tidigt tar Hellsten upp regissören Steve McQueen och skriver hur han är ”känd för ambitiösa och kliniskt skrattbefriade dramafilmer som ’Shame’ och ’12 years a slave’”.¹²¹ Tydligt ethos byggd på kritikerns egen kunskap om Steve McQueen. Hellsten fortsätter sedan med att skriva hur McQueen ”skulle ta sig an en på papperet så kittlande sak som en stöt-story var möjligen inte väntat.”¹²² Ett citat som ytterligare bygger på Hellstens kunskap om regissören i det här fallet. Att beskriva hur McQueens tidigare filmer brukar gå under en viss typ, jämfört med ”Widows”.

Hellsten fortsätter visa sin kunskap genom citatet ”Caperfilmer, som den här genren heter på Hollywoodspråk, brukar i allmänhet ha ett ordentligt mått av både glamour och humor, men McQueen och medmanusförfattaren Gillian Flynn har tagit en helt annan rutt in i materialet.”¹²³ Här visar skribenten sin kunskap genom att använda sig av det hon kallar för Hollywoodspråk. Hon använder sig av genrebeskrivningen caperfilmer, som för gemene man kanske inte är alltför lätt att ha koll på vad det är. Caperfilmer som är en beskrivning av filmer som innehåller mer avancerade stötar eller kupper.¹²⁴

En annan recension där skribenten skapar ethos och förtroende är TT:s recension av ”The wife”. Här skriver Karin Svensson om hur skådespelaren Glenn Close tillhör skådespelarelliten ”bland annat för de ikoniska skurkrollerna i 80-talsklassikerna ’Farlig förbindelse’ och ’Farligt begär’” samt skriver om hur det är ”en mindre skandal i Hollywood” att hon ännu inte lyckats vinna pris på Oscarsgalan, trots att hon enligt recensenten ofta beskrivs som ”en av sin generations största talanger”.¹²⁵ Här visar skribenten sin kunskap om Close och nämner bland annat två av hennes tidigare roller. Detta tillsammans med att

¹²¹ Hellsten, A. (2018, 16 november) Stöt-film med korruption i stället för glamour. *Svenska Dagbladet*.

¹²² Ibid.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Hardy, P. (1997) *The BFI Companion to Crime*. Sidan 70-71

¹²⁵ Svensson, K. (2018, 5 december) Filmrecension: The Wife. *TT Nyhetsbyrån*

recensenten beskriver skådespelarens anseende i Hollywood, gör att man som läsare känner att skribenten vet vad hon skriver om. Hon är förtroendeingivande.

I samma recension skriver Svensson om regissören: ”För regin svarar svenske Björn Runge, och det märks allra tydligast i den detaljrika och verklighetsnära skildringen av Nobelveckan [...] Men det märks att Runge har varit en kugge i ett stort internationellt maskineri, filmen har inte alls samma nerviga driv som hans svenska filmer.”¹²⁶ Här påvisar skribenten en tydlig kunskap och förståelse för regissören och redogör för hur ”The wife” liknar och skiljer sig från hans tidigare filmer. Detta förutsätter att recensenten sett andra filmer av Runge och samlat kunskap om regissören. Även detta skapar ett starkt ethos och är förtroendeingivande. Recensenten har lyckats legitimera sina åsikter eftersom hon har en relevant kunskapsgrund att stå på.

Även i SvD:s recension av ”Roma” kan man tydligt utläsa att recensenten skapar ethos genom att visa kunskap. Sebastian Lindvall tar här upp regissören Alfonso Cuaróns tidigare verk: ”Efter mexikanska pärlor och amerikanska mellanfilmer fick Cuarón in en fot på storfilmsmark med ’Harry Potter och fången från Azkaban’. Därefter kom den skitiga dystopin ’Children of men’, från vilken han siktade mot stjärnorna med 3D-nöjesattraktionen ’Gravity’.”¹²⁷ Här listar recensenten tidigare filmer av regissören och visar att han har kunskap om vederbörande.

Senare i recensionen fördjupar Lindvall kunskapen om regissören Cuarón ytterligare när han skriver om hur ”Roma” är en löst självbiografisk film ”där Cuarón återupptäcker sin övre medelklassuppväxt i tidiga 70-talets Colonia Roma - ett kvarter i Mexico City”.¹²⁸ Det är alltså inte bara regissörens tidigare filmer som recensenten har kunskap om. Han kan även redogöra för regissörens uppväxt och hur den sammankopplas till filmen ”Roma”. Det inger förtroende för recensenten.

Ett tydligt exempel på där kritikern jämför med andra filmer är Aftonbladets recension av ”Aquaman”. Där jämför kritikern Jens Peterson med flertalet andra filmer: ”Den kunde hetat ’Sagan om treudden’. Som i ’Sagan om ringen’ finns ett gömt värdefullt föremål som ger gränslös makt och enar stridande riken. Filmen ser ut som om den är påhittad av en 10-åring som gått himla mycket på bio. Här finns till exempel kung Orm som verkar ha överdoserat på ’Star wars’. Han är kung över Atlantis och hans rike ser ut som George Lucas digitala storstäder i episoderna I - III.”¹²⁹

I det stycket drar Peterson paralleller till filmerna ”Sagan om ringen” och ”Star Wars”. Genom att göra jämförelser med välkända filmer som antagligen många av läsarna är bekanta med skapar kritikern en känsla av samhörighet med läsarna. De i sin tur får någon sorts inblick och förståelse i vad de kan förvänta sig av ”Aquaman”. I detta exempel är det även tydligt hur kritikern använder jämförelser med andra filmer för kritisera filmen. Och det

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Lindvall, S. (2018, 6 december) Omskakande - Netflix nya en klassiker. *Svenska Dagbladet*.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Peterson, J. (2018, 13 december) Töntigt underhållande action med mycket effekter. *Aftonbladet*.

nästan på ett förlöjligande sätt när han skriver att: ”Filmen ser ut som om den är påhittad av en 10-åring som gått himla mycket på bio. Här finns till exempel kung Orm som verkar ha överdoserat på ’Star Wars’”.¹³⁰

I TT:s recension om den animerade filmen ”Grinchen” drar skribenten Björn Berglund redan i första stycket paralleller till gamla ”Grinchen”-filmer. Han skriver “i Sverige förknippas Grinchen mest med den snart 20 år gamla filmen med Jim Carrey.”¹³¹ Berglund fortsätter “Men i hemlandet USA har flera generationer barn vuxit upp med Dr Seuss saga från 1957”¹³² Här visar skribenten tydligt ethos genom att jämföra den nya filmen med gamla filmer, både ur ett svenskt perspektiv, men också ett amerikanskt.

Berglund kallar sedan huvudkaraktären för “arg retsticka”, och drar paralleller till animationsstudios tidigare verk “Dumma Mej”-filmerna, där huvudkaraktären har liknande karaktärsdrag.¹³³

En recension där skribenten skapar ethos från jämförelser, om än väldigt svagt, är Aftonbladets recension av “Overlord”. Där skriver Jens Peterson om hur “Första halvan av ‘Overlord’ liknar andra spännande filmer om andra världskriget, med soldater på svårt uppdrag bakom fiendens linjer”¹³⁴ men utan att faktiskt nämna någon specifik film.

6.5.2 Argumentation grundad i pathos

När recensenten bygger sina argument med hjälp av sina egna känslor eller med hjälp av att skapa känslor i läsaren så blir argumentet ett pathos-argument. I totalt 24 recensioner tar pathos-argument sig form men endast i fem recensioner så sker det på ett väldigt tydligt och utförligt sätt.

I Svenska Dagbladets recension av filmen ”Goliat” så skriver kritikern Jeanette Gentele med hjälp av pathos-argument. Här använder hon sig av sina egna känslor gång på gång för att visa för läsaren vilket avtryck filmen givit henne. Hon summerar filmens känslor som “Hopplösheten är total, alltför total.”¹³⁵ Här använder Gentele sina egna känslor för att summera filmens känslor. Detta är inte något som filmen uttryckligen förmedlar utan det är tydligt skribentens egen känsla i efterhand. Gentele avslutar recensionen med “Till sist blir det enda man associerar med filmens titel "Goliat" förlorare – vilken väg man än väljer. Den livsvilja och livsglädje som genomsyrade den förra filmen – trots misären – saknas denna gång. Hopplösheten är total, alltför total.”¹³⁶ Här stärker Gentele sitt pathos-argument med hjälp av att ge en mer nyanserad förklaring av vad som får henne att känna hopplöshet inom sig efter att ha sett filmen. Hon refererar till regissörens förra film ”Tjuvheder” som också handlade om utsatta människor. Gentele menar att den nya filmen ”Goliat” inte förmedlar

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Berglund, B. (2018, 8 november) Filmrecension: Grinchen. *TT Nyhetsbyrån*.

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Peterson, J. (2018, 8 november) Hög puls när B-film mixar dagen D och skräck. *Aftonbladet*.

¹³⁵ Gentele, J. (2018, 3 oktober) Total misär i "Tjuvheder"- regissörens nya film. *Svenska Dagbladet*

¹³⁶ Ibid.

den livsvilja och livsglädje som fanns i den förra filmen och att istället får den bara tittaren att känna sig illa till mods och hopplös av misären.

I TT:s recension av filmen ”Tornet” så skriver kritikern Björn Berglund om filmens handling och att den är otäck. Sedan summerar han det och skriver “Men allt är inte elände. Gemenskap och vardagsbestyr i lägret skildras med både värme och humor.”¹³⁷ Här förmedlar och beskriver Berglund vad filmen får honom att känna. Han fortsätter sedan med “Samtidigt som filmen är en gripande släktkrönika är den en pedagogisk lektion i samtidshistoria.”¹³⁸ Här använder sig skribenten av ordet ”gripande” för att stärka vilket intryck filmen har gett honom. Han fortsätter direkt efter med “Men bitvis blir det lite väl pedagogiskt. Groruds kronologiska redogörelse över Mellanösternhistorien förflyttar oss då och då från biosalongen till skolbänken...”¹³⁹ Här beskriver Berglund med hjälp av pathos hur manuset är bristfälligt. Han menar att filmen får en att plötsligt känna sig placerad i en skolbänk i stället för i en biosalong. Det är kritik som riktas med hjälp av pathos.

Även i TT:s recension av dokumentärfilmen ”Whitney” så använder sig skribenten Miranda Sigander av pathos-argument. Redan första meningen är “Ett vittnesmål i den här filmen är något av det sorgligaste jag hört.”¹⁴⁰ Recensionen fortsätter sedan handlingen och hur Michael Jackson och Whitney Houston hade en annorlunda vänskapsrelation vilket Sigander kommenterar med följande pathos-argument. “Tanken på hur de här två enormt beundrade, för tidigt bortgångna, personerna sitter alldeles tysta tillsammans i ett rum får ju hjärtat att brista.”¹⁴¹

Sedan fortsätter recensionen med att hylla regissören med hjälp av ett pathos-argument till. “Regissören Kevin Macdonald har en talang för att hitta de där uttalandena som känns i magen.”¹⁴² Här förklarar hon hur det “suger” till i magen när man ser dokumentären. Det anspelar på de obehagliga känslorna som väcks av den starka dokumentären.

I Svenska Dagbladets recension av filmen ”Blindspotting” så använder sig kritikern Sebastian Lindvall av pathos-argument. Han kritiserar filmens samhällskritiska inställning genom att han menar att den blir lite väl tydlig och nästan ironisk. Här vädjar han till läsarens känslor med meningen “Som när Miles måste försvara sin heder i en tajt t-shirt med trycket ”Kill a hipster, save your hood”. Tröjmotivet angränsar till självkritik, då filmen genomsyras av en rätt trendkänslig och fjortisaktivistisk attityd.”¹⁴³ Lindvall försöker här måla upp bilden av känslan kring filmen och scenen. “Filmen genomsyras en rätt trendkänslig och fjortisaktivistisk attityd” vilket skapar känslan i läsaren att filmen blir oseriös och tramsig.

I Svenska Dagbladets recension av filmen ”Nötknäpparen och de fyra världarna” så använder sig skribenten Anna Hellsten av ett tydligt pathos-argument. Recensionen börjar med att

¹³⁷ Berglund, B. (2018, 15 november) Filmrecension: Tornet. *TT Nyhetsbyrån*.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ Sigander, M. (2018, 4 juli) Filmrecension: Whitney. *TT Nyhetsbyrån*.

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Lindvall, S. (2018, 6 december) Alltför fjuttiga käftsmällor för att tas på fullt allvar. *Svenska Dagbladet*.

beskriva handlingen och avrundar med följande argument: "Men det är märkligt hur en på papperet så magisk berättelse kan kännas så totalt prosaisk. Som om man först planerat Disneyworld-attraktionen och därefter gjort filmen som en pliktskyldig eftertanke."¹⁴⁴ Hellsten summerar själva känslan av filmen som "prosaisk" vilket betyder att den är fantasilös.¹⁴⁵ Sedan jämför hon skämtsamt om Disneyworld-attraktionen byggdes i första hand och ett slarvigt manus och en utpumpad film i andra hand. Det skapar känslan i läsaren att det nästan blir rogivande och det väcks känslan att filmen är oseriös och otillfredställande.

6.5.3 Argumentation grundad i logos

När logos-argument användes i filmrecensioner så handlade det främst om att presentera faktiska filmeffekter och ge en objektiv kritik på dessa. Det kan också handla om att recensenten påpekar uppenbara motstridigheter i manus eller liknande.

TT:s recension om filmen 'Goliat' av skribenten Gunnar Rehlin har tydlig logos-argumentation. Han skriver: "för ett par år sedan kom Peter Grönlunds hyllade och Guldbaggebelönade 'Tjuvheder', ett tätt drama om livet på det svenska samhällets botten. Nu återvänder Grönlund med 'Goliat', även det ett starkt drabbande drama om människor som lever utanför det som vi skulle kalla det normala samhället."¹⁴⁶ Här grundar skribenten sina argument i logos genom att dra paralleller till regissörens tidigare film med ord som "hyllade" och "Guldbaggebelönade", vilket är mer ren fakta än skribentens egna åsikter. Likadant är det när han nämner att *även* den här filmen handlar om människor utanför det "normala samhället", även det mer eller mindre ren fakta.

I recensionen av filmen "Mile 22" i Aftonbladet använder sig recensenten Jens Peterson flera gånger av logos-argumentation. "För många repliker som citerar olika sorters tänkare skriks ut som om det skulle ge djup till den här bullrande B-film"¹⁴⁷ skriver Peterson. Använder sig inte av ren fakta utan snarare förnuftighet när han påpekar att filmen har för många tänkarcitat, som i den här sortens film inte blir trovärdigt. Peterson påpekar också hur filmen ska utspela sig i ett fiktivt asiatiskt land, fast den i själva verket är inspelad i Colombia.¹⁴⁸ Ytterligare logos-argumentation som ytterligare bygger på den minskade trovärdigheten.

I Aftonbladets recension om den senaste filmen från Millenniumtrilogin, "The Girl in the Spider's web", använder sig Jens Peterson tydligt av logos när han skriver om filmen: "Den här påkostade filmen är ett hopplöst resursslöseri. Den som vet hur Stockholm ser ut kan roa sig med att pricka in när Berlin ska föreställa den svenska huvudstaden. Arlanda spelas av en tysk flygplats. Birger Jarlsgatan tolkas av några tyska radhus." Här redogör recensenten för filmens svaghet med hjälp av argument om hur filmen utspelar sig i Stockholm men är inspelad i Berlin, och om hur detta är förödande för filmens trovärdighet.

¹⁴⁴ Hellsten, A. (2018, 1 november) Planerades filmen efter Disneyworld-attraktionen? *Svenska Dagbladet*.

¹⁴⁵ Nationalencyklopedin [NE]. (2019-05-23). *Prosaisk*.

¹⁴⁶ Rehlin, G. (2018, 3 oktober) Filmrecension: Goliat. *TT Nyhetsbyrån*.

¹⁴⁷ Peterson, J. (2018, 7 september) Rörig och bullrande B-film. *Aftonbladet*.

¹⁴⁸ Ibid.

Även här påvisar recensenten filmens uselhet med hjälp av logos: “Värre är att de tappat kärnan i den Millenniumvärld Stieg Larsson skapade, och som David Lagercrantz varsamt förvaltar i två romaner. [...] Men filmen har kastat hans intrig och behåller några av namnen i en tunn thriller med slumpartade händelser. De struntar i Lagercrantz och struntar i Stieg Larsson och skapar eget strunt. Istället för uppväxt på Lundagatan med syster och misshandlad mamma ger filmen Lisbeth en barndom på ett ödsligt landsbygdshotell. Mikael Persbrandt har en scen som den onda fadern i inledningen. Mikael Blomkvist blir en biroll.”¹⁴⁹ Här är recensenten uppenbart besviken på filmskaparna bakom “The Girl in the Spider’s web” och menar på att filmen inte är bra på grund av att de “De struntar i Lagercrantz och struntar i Stieg Larsson och skapar eget strunt.” Detta följt av de konkreta exemplen att de har ändrat i karaktären Lisbeths bakgrund och förpassat den viktiga karaktären Mikael Blomkvist till en biroll. Recensenten menar att filmen är svag eftersom den gått ifrån hur tidigare Millenniumfilmer sett ut.

Även i SvD:s recension av “Unga Astrid” förekommer logos-argument, om än inte lika ofta och tydligt som i de föregående exemplen. Skribenten Erika Hallhagen jämför med en bok Astrid Lindgren medverkat i, och skriver om hur filmen saknar den “humoristiska underton som vi kommit att förknippa henne med.”¹⁵⁰ Filmen har alltså missat att skildra vissa av karaktärsdragen hos huvudpersonen.

Eller som när Stefan Hedmark i Aftonbladets recension av “Night School” skriver att: “Det är som upplagt för roligheter, men ingen här har gjort arbetet som krävs”.¹⁵¹ Recensenten menar här att komedifilmens förutsättningar är lovande och “som upplagt för roligheter” men att något i produktionen skär sig och slutresultatet blir inte så bra som förutsättningarna uttalade.

6.5.4 Sammanfattning av ethos, pathos och logos

Argument grundade i ethos, pathos och logos kan hittas i stort sett alla recensioner på ett eller annat sätt. I huvudsak är det ethos som är dominerande som argumentationsstyp i filmkritik. Sedan följer logos och slutligen pathos.

6.6 Resultat kring hur mycket recensenterna skiljer sig åt

Vid vår resultatsammanställning noterade vi att en liten del filmer har väldigt spridda betyg. Även att en del filmer recenseras på väldigt olika sätt av de olika recensenterna. Men generellt blev resultatet att recensenterna ganska tydligt skriver på liknande sätt, hyllar och kritiserar samma aspekter samt ger ungefär samma betyg.

Författaren David Duff skriver att “den specifika texten antingen medvetet eller omedvetet skrivs och formas för just en viss genre. Detta skulle kunna ses som en begränsande aspekt för författaren.”¹⁵² Det innebär att det kan finnas en konflikt för skribenten och i vilken form

¹⁴⁹ Peterson, J. (2018, 24 oktober) Slapp och slarvig film går från dum till dummare. *Aftonbladet*.

¹⁵⁰ Hallhagen, E. (2018, 12 september) Förbjuden relation i fokus - “Unga Astrid” blir kladdig. *Svenska Dagbladet*.

¹⁵¹ Hedmark, S. (2018, 11 oktober) Kevin Harts skolkomedier faller platt. *Aftonbladet*.

¹⁵² Duff, D (2000) *Modern Genre Theory*. Sidan x.

av text hen skriver. Vill skribenten göra långa utlägg för vad som är positivt eller negativt för en film eller blir hen begränsad av det utgivna formatet för den typen av genre. I vår uppsats så blir genren "Recensionsjournalistik".

Vid de tillfällen som recensionerna och betygen verkligen skiljde sig åt var om filmerna "Lyckligare kan ingen vara", "Mary och häxans blomma", "Mary Poppins kommer tillbaka", "The Girl in the Spider's Web", "X&Y" och "Creed 2". I dessa recensioner så skiljde sig betyget, och framför allt på vilket sätt kritikern recenserade filmen. Att man exempelvis tar upp samma aspekt men i den ena recensionen är det positivt men i den andra väldigt negativt.

I TT:s och Aftonbladets recensioner av filmen "The Girl in the Spider's Web" skiljer sig argumenten väldigt mycket. Exempelvis tar båda recensionerna upp samma argument, fast på motsatta håll. Jens Peterson i Aftonbladets recension skriver "Den som vet hur Stockholm ser ut kan roa sig med att pricka in när Berlin ska föreställa den svenska huvudstaden. Arlanda spelas av en tysk flygplats. Birger Jarlsgatan tolkas av några tyska radhus."¹⁵³ samtidigt som Miranda Sigander i TT:s artikel skriver "Stockholm har aldrig sett mer vackert nedstämt ut, målat i en kall, gråblå färgskala som väl inte setts till sedan David Fincher lät Daniel Craig springa runt Slussen när det sist begav sig."¹⁵⁴ Båda recensenterna använder sig av samma argument fast på helt olika sätt.

Detta tyder på recensenternas subjektiva åsikt tydligt spelar roll på vilket sätt man recenserar filmen. Men eftersom detta inte sker i en större utsträckning kan man med stor säkerhet säga att recensenterna allt som oftast har samma åsikt kring majoriteten av filmerna och argumenterar på liknande sätt. I de 96 filmrecensionerna kunde vi endast notera stor spridning gällande betyg och argumentation i totalt sex filmer.

¹⁵³ Peterson, J. (2018, 24 oktober) Slapp och slarvig film som går från dum till dummare. *Aftonbladet*.

¹⁵⁴ Sigander, M. (2018, 24 oktober) Filmrecension: The girl in the spider's web. *TT Nyhetsbyrån*

7 Slutsats och diskussion

7.1 Svar på frågeställningarna

Våra frågeställningar:

- Hur diskuteras filmens värde och innehåll?
 - Kan personliga värderingar tydligt utläsas i recensionen?
 - Vilka aspekter av filmskapandet diskuteras?
 - Vilka aspekter av filmens innehållsvärde diskuteras?
- I vilken utsträckning är kritiken grundad i ethos, pathos eller logos?
- Hur mycket skiljer sig recensenterna åt i sina recensioner i form och argumentation?

7.1.1 Hur diskuteras filmens värde och innehåll?

Teorin om innehållsvärde operationaliserades till följande frågor i analys-schemat: “Finns det argument för att filmen är värd att se?”, “Att filmen har en signifikant kulturell relevans?” och “Att det finns en anknytning till nutid och samhälle?”

Frågeställningen “Hur diskuteras filmens värde och innehåll?” blir noggrant besvarad i vårt resultat. I alla recensioner diskuteras filmens värde och innehåll. Antingen genom en positiv eller negativ kritik. I filmkritik så sipprar åsikter fram, oavsett hur lång eller kort artikeln är. Recensenten kan påverka läsaren genom att diskutera filmens sevärdhet, argumentera kring kulturell relevans, lägga in personliga åsikter eller anknyta till nutid och samhälle.

Recensenten diskuterar filmens värde och innehåll genom att föra en diskussion kring hur bra intrigen i filmen är, hur väl skådespelarna presterar, hur välregisserad filmen är eller hur starkt manuset är.

I vårt resultat under “6.2.1 Filmernas sevärdhet” ser vi tydligt exempel på hur recensenten argumenterar för att filmen är värd att se eller inte värd att se. En argumentation som förs i totalt 59 av de analyserade recensionerna. Detta är ett direkt och tydligt sätt för recensenten att påvisa ett positivt eller negativt värde i filmen.

I vissa fall blir det tydligt att filmer, enligt olika recensenter, uppenbarligen har tydligt innehållsvärde, tydlig sevärdhet och att recensenterna uttrycker detta genom att hylla filmen med hjälp av olika superlativ. Och tvärtom om recensenten ger filmen väldigt lågt betyg. Om man ska koppla detta till Ian Jarvie och teorin om innehållsvärde, så menar han att om man ska skriva allvarligt om en film och uttala sig starkt om den, är det recensentens skyldighet att se filmen flera gånger och studera den så mycket som möjligt.

Det framkommer inte i någon av recensionerna hur många gånger recensenterna sett de olika filmerna, men det är rimligt att anta att de allra flesta filmerna endast setts en gång innan recensionen skrivits. Detta tycker vi belyser något i recensitionsjournalistikens förutsättningar som kan vara problematiskt; det kan vara svårt att veta hur lämpade recensenterna är att ha åsikter om filmerna och hur högt man som läsare ska värdera dem.

Under “6.2.2 Argumentation kring kulturell relevans” är ett tydligt sätt för recensenten att argumentera för filmens innehållsvärde i form av att hänvisa till filmens kulturella relevans.

Om en film är kulturellt relevant har den ett högre värde än om den inte är det. Och vice versa.

Under resultatdelen tar vi upp exempel på flertalet filmer där filmens innehåll bidragit med ny information om något ämne eller någon person. Vilket i sin tur leder till att de har ett starkt innehållsvärde – för att man får en ny bild av ämnet som man inte riktigt haft innan. Men samtidigt kan man höja ett varningens finger för recensentens tolkning av filmen. Ian Jarvie menar att kritiker tydligt borde förklara sina egna fördomar och preferenser i frågor som är estetiska, kritiska och så vidare. Och eftersom grundbulten i filmrecensioner är subjektivitet kan man alltid ifrågasätta hur recensentens egna värderingar påverkar hur hen gör tolkningar av filmen. Hur påläst är recensenten sedan innan? Är de kulturella tolkningarna och kopplingarna verkligen relevanta? Hur detta uttrycker sig varierar såklart grovt, men som läsare kan det ibland vara svårt att veta om recensenternas tolkningar av filmerna verkligen är rimliga.

Under resultatpunkt “6.2.4 Argumentation med anknytning till nutid och samhälle” så refererar recensenten till nutiden för att påvisa filmens värde. Det kan man göra genom att hänvisa och argumentera för att filmen är relevant och bidrar till den rådande samhällsdebatten, eller helt enkelt för att filmen är i samklang med tiden och har ett innehållsvärde.

Om man kopplar detta till Ian Jarvie och teori om innehållsvärde, så menar han bland annat att det även är recensentens jobb att ta till sig all tillgänglig information, och diskussion om produktionen bakom filmen hen recenserar. Detta leder i sin tur till att filmens innehållsvärde blir högre om recensenten är påläst och på något sätt kopplar filmen till fenomen och händelser i vår nutid. Men samtidigt tror vi även att recensenten kan ta upp delar av filmens värde och mening för att själv visa en förståelse för filmen. Att hans åsikter som filmjournalist och recensent av den specifika filmen legitimeras eftersom han förstår vad filmen “egentligen” handlar om och försöker påvisa.

I vårt resultat under “6.2.5 till 6.2.9” så presenterar vi resultaten kring på vilket sätt som recensenten “gör sitt jobb”. Det vill säga kommenterar och diskuterar kring intrig, skådespelarinsats, regi och manus. Att kommentera filmskapandets grundstenar är ett sätt att ta ut vilket värde filmen har. Om den kanske har ett bristande värde i regin kanske det vägs upp av ett högt värde i skådespelarinsats.

Sammanfattningsvis tar recensenten ut värdet av filmen väldigt tydligt under dessa punkter.

7.1.2 Kan personliga värderingar tydligt utläsas i recensionen?

Vår teori om doxa och hur det kunde appliceras på recensionsjournalistik var genom följande två sätt:

1. Teorin om den individuella doxan kan appliceras på vår forskning eftersom det tyder på att en journalist behöver väga mellan sin yrkesidentitet och individuella åsikter. I recensioner ska kritikern framföra sina personliga åsikter, men hur mycket?

2. Den kollektiva doxan borde innebära att kritikern behöver skriva sitt material och argumentera på ett sätt så att läsarna håller med och anser att kritikerns bedömning av åsiktsmaterialet är rätt.

Under vår resultatdel så presenterar vi en rad olika exempel där recensentens personliga värdering lyser igenom lite väl tydligt. Under punkt “6.2.3 Recensenternas personliga värderingar” hänvisar vi till två recensioner där skribenten tydligt visar personliga åsikter kring filmen och att det verkar påverka på vilket sätt recensionen skrivs och vilket betyg som ges. Punkten är resultatet från analyschemats fråga “Finns det argument för att kritikern har personliga värderingar?”. Vår teori var att en recensents personliga åsikter, trots sitt jobb som recensent, kan bli för påtagliga i yrket som kritiker för den allmänna massan.

I ett av exemplen vi tog upp i resultatdelen så skrev vi såhär “I Svenska Dagbladets recension av komedifilmen ‘Night School’ där skribenten Anna Hellsten är väldigt tydlig med att hon ogillar filmens, manus, skämt och skådespelare. Förutom den kvinnliga huvudrollsinnehavaren Tiffany Haddish”. När vi analyserade recensionen kändes det tydligt hur Anna Hellsten inte uppskattade filmen och blev “frustrerad” av att Tiffany Haddish inte fick mer utrymme. Trots den hårda kritiken så fick filmen trots allt 3 av 6 på Svenska Dagbladets betygsskala.

Anna Hellstens har en stark personlig åsikt om filmen och det “grabbiga manuset” samt en stark positiv inställning till skådespelerskan Tiffany Haddish. Men den yrkesmässiga doxan som journalist och med hänsyn till publiken så ger Hellsten det höga betyget, kontra recensionen. Konflikten resulterar i en ganska svårförståelig recension. De personliga värderingarna är många och kan tydligt utläsas. Det kan ge bilden av att recensionen inte blir konsumentvägledning som recensioner faktiskt är utan snarare en debattartikel kring hur orättvist det är för Tiffany Haddish att inte få mer utrymme.

Denna typ av övervägande personliga åsikter som färgar recensionen kunde inte utläsas många gånger utan endast i fem tydliga fall. Det tyder på att filmkritik är relativt objektiv och inte låter sina personliga åsikter dominera recensionen i en större utsträckning.

Det innebär också att på grund av den kollektiva doxan så behöver kritikern argumentera väl för att få läsaren att hålla med om vad kritikerns bedömning av materialet är. Denna teori, tillsammans med teorin om innehållsvärde, resulterade i följande fråga i analyschemat: “Argumenterar kritikern för sevärdheten?” Vi hoppades att det skulle resultera i en tydlig bild på vilket sätt som recensenten med argument försöker övervinna läsaren till att anse om filmen är sevärd eller inte.

Dessa två frågor i analyschemat hoppades vi få en bild av i vilken utsträckning doxan påverkar recensenters sätt att skriva filmkritik på. Vårt resultat blev att i 59 filmer så argumenterade kritikern för att filmen är värd att se eller inte värd att se. Och i 51 av artiklarna så kunde man utläsa att recensenten på något vis, medvetet eller omedvetet, lät sina egna personliga åsikter lysa igenom. Vilket egentligen är ett väldigt oväntat resultat. Vi förmodade att personliga åsikter skulle kunna utläsas i alla recensioner eftersom det är just recensioner. Därmed kan man dra slutsatsen att i filmkritiken så är argument med grund i personliga åsikter bara tydliga i lite mer än hälften av recensionerna.

Den sista frågan i analys-schemat som tillkom på grund av teorin kring doxa är "Finns det grund för att ifrågasätta betygsättningen?". Vår teori var att det kan finnas en konflikt mellan den individuella doxan och den kollektiva doxan som resulterar i att trots starka personliga värderingar kring en film, så ger recensenten ett annat betyg. Vår teori är att i de recensioner där "Personliga åsikter" syns utförligt och att det dessutom finns "Grund att ifrågasätta betygsättningen" så beror det troligtvis på en konflikt mellan den individuella doxan och den kollektiva doxan.

Exempel på detta är i TT:s recension av dokumentärfilmen "Nothing Like a Dame" där skribenten Miranda Sigander skriver åsikter som "För alla som är det minsta roade av bakom kulisserna-skildringar blir det spännande att ta del av damernas liv och erfarenheter..."¹⁵⁵ och "Några upprivande eller djuplodande avslöjanden om privatlivet bjuds vi inte på, tack och lov kanske man ska tillägga."¹⁵⁶ Sigander visar här hur denna dokumentär helt är i hennes smak, att den är väldigt roande med bakom kulisserna-skildringar och framför allt att dokumentären inte består av något stort avslöjande. Vilket hon tycker är positivt.

Sigander avslutar sedan recensionen med meningen "Imponerande rakt igenom."¹⁵⁷ Vilket verkligen är en hyllning till dokumentären. I recensionen så finns egentligen ingen negativ kritik och om man sammanställer antalet hyllande argument så borde recensionen få högsta betyg möjligt. Men istället så får den tre av fem i betyg. Teorin om konflikten mellan individuell doxa och kollektiv doxa blir här väldigt tydlig. Kritikern Sigander skriver tydligt att dokumentären för henne själv är väldigt bra men hon, som professionell recensent, tänker att den generella publiken kommer tycka att dokumentären är värd tre av fem. I stället för vad recensionen tyder på: Fem av fem.

I Svenska Dagbladets recension av filmen "Creed 2" så skriver skribenten Jan Söderqvist tydligt kritiskt om filmen. Redan första meningen i recensionen lyder "Filmen 'Creed' från 2016 innebar en nytändning för och uppdatering av det då mycket trötta och omoderna konceptet Rocky."¹⁵⁸ Denna mening visar hur Söderqvist redan vid den första "Creed"-filmen var besviken. Och att konceptet redan två år innan "Creed 2" var ett tröttsamt och omodernt koncept av den stora "Rocky"-serien. Detta tyder på att Söderqvist har tydliga personliga värderingar kring filmen.

Recensionen fortsätter med att beskriva handlingen innan Söderqvist skriver "Det är obligatorisk åkning för hela slanten, det är som om man hade matat in alla de närmast till hands liggande klichéerna i ett för ändamålet avsett program och tryckt på knappen."¹⁵⁹ Söderqvist summerar därmed handlingen som en väldigt förutsägbar och klichéfyllt film.

Söderqvist avslutar recensionen med meningen "Och ni inser att ni kan använda er tid och era pengar bättre."¹⁶⁰ Här syftar han till att filmens handling som borde få läsaren att förstå hur

¹⁵⁵ Sigander, M. (2018, 26 september) Filmrecension: Nothing like a dame. *TT Nyhetsbyråen*.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Söderqvist, J. (2018, 22 november) Ny rond med Rocky - inget att slösa pengar på. *Svenska Dagbladet*.

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Ibid.

pengarna borde användas bättre. Här syns konflikten mellan den individuella och kollektiva doxan tydligt. Söderquist har tydliga åsikter om denna typ av film och gör sina personliga åsikter tydliga. Samtidigt ger han inte det lägsta betyg möjligt, även om det inte finns ett uns av positiv kritik i recensionen. Det tyder på att han tar hänsyn till den kollektiva doxan: publiken och läsarna.

Recensenterna är därmed i stor utsträckning objektiva i sin kritik, argumentation och betygsättning. De tar större hänsyn till den allmänna massan än sina egna personliga åsikter.

7.1.3 Vilka aspekter av filmskapandet diskuteras?

I nästan alla recensioner diskuteras olika aspekter av filmskapandet. Men detta i en väldigt varierande grad. Att aspekter som regi, manus och intrig tas upp i de allra flesta av recensionerna kan tänkas rimligt och som förutsättningar med vilka recensenterna skriver sina recensioner, och det är det också. Detta kan man tydligt koppla till genre teorin där filmrecensionerna i det här fallet faller in under en viss typ av text, eller genre, som förutsätter att skribenten kontinuerligt tar upp vissa aspekter som "tillhör" genren filmrecensioner.

Enligt David Duff kan de här förutsättningarna begränsa skribenten och hans kreativitet, vilket vi har kunnat se prov på när vi analyserat filmrecensionerna.¹⁶¹ Och då främst när recensenten ska redogöra för filmens handling och intrig. Filmens intrig är den aspekt av filmskapandet som tas upp mest, och i nästan alla filmrecensionerna kan man läsa någonting om vad som händer i filmen.

Detta är givetvis nödvändigt för skribenterna att ta upp för att ge läsaren en förståelse för om filmens händelseförlopp låter lockande, men ibland kan större delen av en recension endast bestå av att recensenten skriver ett strikt referat om intrigen, utan särskilt många argument. I vissa fall har däremot recensenten utvecklat handlingen. Som i TT:s recension av "Roma" där recensenten beskriver intrigen samtidigt som han gör mindre analyser av densamma.

Även aspekterna regi, manus och skådespeleri diskuteras och nämns, ibland tydligt och utförligt och ibland inte. Visuella aspekter som foto, miljö och animering förekommer också ibland, och då främst med hjälp av värdeladdade ord som "vackert" eller "en fröjd för ögat". Ofta underbygger recensenterna inte varför de tycker som de gör och vi som läsare får på något sätt lita på recensentens ord.

7.1.4 I vilken utsträckning är kritiken grundad i ethos, pathos eller logos?

Vad gäller huruvida kritiken är grundad i ethos, pathos eller logos kan man se att av alla recensioner är det endast i fyra där ingen av de retoriska verktygen har använts i någon form. Sedan varierar det kraftigt i vilken utsträckning som recensenterna försöker argumentera med hjälp av ethos, pathos och logos.

¹⁶¹ Duff, D (2000) *Modern Genre Theory*. Sidan xiii.

I störst utsträckning har skribenterna använt sig av ethos och försöker skapa ett förtroende och en samhörighet med läsarna. Och då främst genom att visa sina egna kunskaper för att verka kunnig. Kritikerna har också dragit paralleller till andra, mer eller mindre välkända, verk som läsarna eventuellt har någon sorts relation till.

Varför det är så tror vi beror på att en filmrecensents största retoriska grepp för att vinna en bred massa läsare är genom att etablera sig själv som en filmkunnig person.

Vi presenterar under 6.5.1 om hur skribenterna bland annat använder sig utav *Hollywoodspråk* samt redogör för skådespelares tidigare rollprestationer eller regissörens uppväxt.^{162 163 164} Vi använder oss också av exempel på hur recensenterna jämför filmen i fråga med andra liknande filmer. Detta både för att skapa förtroende för läsaren som eventuellt har en relation till filmerna recensenten jämför med.

Som vi skrev under 6.5.2 "Argumentation grundad i pathos" kunde vi utläsa pathosargument i en fjärdedel av recensionerna. Då handlar det exempelvis om att recensenten försöker övertyga läsaren genom att själv visa sina egna känslor. Som när Miranda Sigander i TT: recension av "Whitney" skriver: "Ett vittnesmål i den här filmen är något av det sorgligaste jag hört".¹⁶⁵

Ethos är den argumentationsform som recensenterna använt sig av i störst utsträckning. Vi har kunnat utläsa ethos i totalt 81 av de 96 analyserade recensionerna. Och det har då som sagt handlat om att dra paralleller eller visa egen kunskap. Anmärkningsvärt är också att vi i nio recensioner kunnat utläsa det vi kalla för "överdrivet nörderi", det vill säga när recensenterna försöker att visa kunskap och dra paralleller till annat filmrelaterat som blir lite för svårt att förstå. Ibland har jämförelserna i vårt tycke varit för branschspecifika och recensenterna har jämfört filmerna med andra, inte särskilt välkända filmer.

Vi menar då att recensenter som använts sig av "överdrivet nörderi" gått över någon sorts gräns vad gäller att skapa förtroende via kunskapsredovisning. Det blir lätt kontraproduktivt. Jämförelser med välkända filmer som "Star Wars" eller "Sagan om ringen" kan fylla en funktion eftersom de är så pass etablerade filmer. Men om recensenten drar paralleller till "Hokusais träsnitt eller Osamu Tezukas serietidningar"¹⁶⁶ tror vi inte att den genomsnittliga läsaren förstår vad som åsyftas.

7.1.5 Hur mycket skiljer sig recensenterna åt i sina recensioner?

Diskussionen kring hur mycket recensenterna skiljer sig åt i form och argumentation tydligt kan sammankopplas till genre teorin. Eftersom vårt resultat under 6.6 visade att recensionerna i övervägande utsträckning ofta hänvisade till samma saker, både positiva och negativa.

¹⁶² Hellsten, A. (2018, 16 november) Stöt-film med korruption i stället för glamour. *Svenska Dagbladet*.

¹⁶³ Svensson, K. (2018, 5 december) Filmrecension: The Wife. *TT Nyhetsbyrån*

¹⁶⁴ Lindvall, S. (2018, 6 december) Omskakande - Netflix nya en klassiker. *Svenska Dagbladet*.

¹⁶⁵ Sigander, M. (2018, 4 juli) Filmrecension: Whitney. *TT Nyhetsbyrån*.

¹⁶⁶ Lindvall, S. (2018, 9 augusti) En fröjd för ögat - men skrämmande nära plagiat. *Svenska Dagbladet*.

Betygen var också i regel lika. Det tyder på att genren "filmkritik" innebär att mallen är ganska given och att recensionerna blir snarlika.

Däremot fanns det tydliga exempel på raka motsatsen. De sex filmer som vi tidigare nämnde där betyg och recension skiljer sig avsevärt beroende på vem som skrivit recensionen. I de fallen är det oftast skribentens personliga värderingar av filmen som tagit över recensionen för mycket, antingen åt det positiva hållet, eller åt det negativa. Men allt som oftast har de olika recensenterna ungefär samma uppfattning om filmen de recenserat.

7.2 Validitet och förslag på vidare forskning

Här diskuteras resultatens validitet och presenteras förslag på vidare forskning.

7.2.1 Validitet

Resultatet har en god intern validitet. Vi ämnade undersöka hur kritiker argumenterar för sina betyg. Vårt resultat påvisar ett svar på den frågeställningen eftersom vi kom fram till att de i huvudsak använder sig av vissa typer av argument. Bland filmrecensenter på nationella dags- och kvällstidningar i Sverige i dag har vi god validitet. Inklusivt TT Nyhetsbyrån.

Om man skulle få en god extern validitet så hade vi behövt analysera en större mängd recensioner, över en längre tid och ett större urval med utländska medier.

7.2.2 Förslag på vidare forskning

Eftersom vi endast utgått från svenska mediehus när vi analyserat filmrecensioner så hade ett förslag på vidare forskning exempelvis kunnat vara att jämföra hur filmkritiker i Sverige argumenterar för sina betyg kontra hur filmkritiker i till exempel USA eller Storbritannien argumenterar.

Och eftersom vi endast utgått från filmrecensioner från andra halvan av 2018 hade ytterligare ett förslag på vidare forskning kunnat involvera hur filmrecensioner förändrats över tid. Väljer man att belysa samma aspekter 2018 som man gjorde på 90-talet? Var ethos dominerande på samma sätt då som det är i dagens filmrecensioner? Det är intressanta frågor som hade kunnat vara lämpliga att utveckla och få svar på.

8 Referenser

- Basuroy, Suman., Boatwright, Peter., & Kamakura, Wagner. (2007). Reviewing the reviewers: The impact of individual film critics on box office performance. *Quantitative Marketing and Economics*, 5(4). 401-425. doi: 10.1007/s11129-007-9029-1.
- Björnsson, Gunnar., Kihlbom, Ulrik., & Ullholm, Anders. (2009) *Argumentationsanalys*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bröms, Emelie., Gelang, Marie., & Mral, Birgitte. (2016) *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*. Stockholm: Retorikförlaget
- Connors, Robert J. (1979). The Differences between Speech and Writing: Ethos, Pathos, and Logos. *College Composition and Communication*, 30(3). 285-290. doi: 10.2307/356398
- Duff, David. (2000) *Modern Genre Theory*. Okänd tryckort: Longman
- Ekström, Anton. (2017) *Den fick bara två av fem, jag bryr mig inte!* (Kandidatuppsats). Stockholm: Institutionen för samhällsvetenskap, Södertörns högskola. Hämtad 2019-03-06 från <https://gul.gu.se/courseId/87849/node.do?id=43231066&ts=1543314130058&u=540714317>
- Eliashberg, Jehoshua., & Shugan, Steven M. (1997) Film Critics: Influencers or Predictors? *Journal of Marketing*, 61(2). 68-78. doi: 10.2307/1251831
- Empire Online. (2018, 20 mars) The 100 greatest movies. *Empire Online*. Hämtad 2019-04-25 från <https://www.empireonline.com/movies/features/best-movies/>
- Eriksson, Olle., & Kuysler, Sofia. (2011) *For your consideration*. (Kandidatuppsats). Stockholm: Institutionen för kommunikation, medier och it, Södertörns högskola. Hämtad 2019-05-02 från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:482648/FULLTEXT01.pdf>
- Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., & Wängnerud, Lena. (2012) *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Hardy, Phil. (1997) *The BFI Companion to Crime*. London: Cassell
- Hollywood Reporter. (2014, 26 juni) Hollywood's 100 favorite films. *The Hollywood Reporter*. Hämtad 2019-04-25 från <https://www.hollywoodreporter.com/lists/100-best-films-ever-hollywood-favorites-818512>
- IMDB. (u.å). *The Shawshank Redemption*. Hämtad 2019-04-25 från <https://www.imdb.com/title/tt0111161/>
- Jarvie, Ian. (1961) Towards an Objective Film Criticism. *Film Quarterly*, 14(3). 19-23. doi: 10.2307/1210064

Jirak, Jamie. (2019, 17 april). 'Avengers: Endgame' Shatters Marvel's Promotional Campaign Record With Over \$200 Million. *Comicbook*. Hämtad 2019-04-25 från <https://comicbook.com/marvel/2019/04/17/avengers-endgame-shatters-marvels-promotional-campaign-record-200-million/>

Karlsson, Mikael., & Strömbäck, Jesper. (2015) *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur.

Katz, Brandon. (2019, 2 april) Is 'Avengers: Endgame' The Most Expensive Movie Ever Made. *The Observer*. Hämtad 2019-04-25 från <https://observer.com/2019/04/avengers-endgame-budget-box-office-robert-downey-jr-salary-marvel-disney/>

Larsson, Ebba., & Norgren, Amanda. (2018) *Vem är kritiker i dag?* (Kandidatuppsats) Stockholm: Institutionen för journalistik, Södertörns högskola. Hämtad 2019-05-02 från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:482648/FULLTEXT01.pdf>

Lindqvist Grinde, Janne. (2008) *Klassisk retorik för vår tid*. Lund: Studentlitteratur.

Lynch, John. (2016, 25 oktober) The 50 best movies of all time according to critics. *Business Insider*. Hämtad 2019-04-25 från <https://nordic.businessinsider.com/50-best-movies-all-time-critics-2016-10?r=US&IR=T>

Nationalencyklopedin [NE]. (2019-05-23). *Blaxploitation*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/blaxploitation>

Nationalencyklopedin [NE]. (2019-05-23). *Prosaisk*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/prosaisk>

Nationalencyklopedin [NE]. (2019-05-23). *Neorealism*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/neorealism>

9 Bilaga 1: Filmrecensionerna

Filmrecensionerna som kodats, sammanlagt 96 stycken, fördelade på tre olika mediehus. De är indelade i ordning efter mediehus och bokstavsordning efter filmens titel.

Aftonbladet

Aquaman

Peterson, Jens. (2018, 13 december) Töntigt underhållande action med mycket effekter.

Aftonbladet. Hämtad 2019-05-22 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/11xKo7/tontigt-underhallande-action-med-mycket-effekter>

Bamse och dunderklockan

Peterson, Jens. (2018, 20 december) Tunnare intrig i nya Bamsefilmen där mycket är sig likt

Aftonbladet. Hämtad 2019-05-21

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/ddWz1B/tunnare-intrig-i-nya-bamsefilmen-dar-mycket-ar-sig-lik>

Bergman - ett år, ett liv

Peterson, Jens. (2018, 13 juli) Visar Ingmar Bergman som en riktig människa *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-21 från [https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/0Ex2Mo/visar-](https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/0Ex2Mo/visar-ingmar-bergman-som-en-riktig-manniska)

[ingmar-bergman-som-en-riktig-manniska](https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/0Ex2Mo/visar-ingmar-bergman-som-en-riktig-manniska)

BlackKlansman

Peterson, Jens. (2018, 6 september) Spike Lee mixar ursinne och humor i yvig film.

Aftonbladet. Hämtad 2019-05-22 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/qng1m0/spike-lee-mixar-ursinne-och-humor-i-yvig-film>

Blindspotting

Hedmark, Stefan. (2018, 5 december) Tre dagar - innan han blir fri. *Aftonbladet*. Hämtad

2019-05-21 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/WLzQag/tre-dagar--innan-han-blir-fri>

Creed 2

Peterson, Jens. (2018, 22 november) Långtråkig returmatch i Rocky-serien. *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/yvwywa/langtrakig-returmatch-i-rocky-serien>

Dog Days

Fjellborg, Karolina. (2018, 12 oktober) "Dog Days" är en själlös, slafsigt och sentimental sockerchock. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/J18omj/dog-days-ar-en-sjallos-slafsig-och-sentimental-sockerchock>

Ensamma i rymden

Fjellborg, Karolina. (2018, 21 september) Fint och välgjort budgetäventyr i yttre rymden. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-22 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/1k9evJ/fint-och-valgjort-budgetaeventyr-i-yttre-rymden>

Flotten

Fjellborg, Karolina. (2018, 21 september) "Flotten" - intressant och tragikomiskt om 70-talsvarianten av "Big brother". *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-21 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/ngxl1n/flotten--intressant-och-tragikomiskt-om-70-talsvarianten-av-big-br>

Goliat

Peterson, Jens. (2018, 5 oktober) Trovärdig spelfilm om kriminell familj. *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/21x2Lx/trovardig-spelfilm-om-kriminell-familj>

Grinchen

Peterson, Jens. (2018, 8 november) Sockrad Grinchen är snäll julhyllning. *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/Kv4QKE/sockrad-grinchen-ar-snall-julhyllning>

Gräns

Peterson, Jens. (2018, 30 augusti) Spännande thriller i fantasins gränsland. *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-22 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/oRadAW/spannande-thriller-i-fantasins-gransland>

Hotell Transylvanien 3: En monstersemester

Peterson, Jens. (2018, 13 juli) Blodfattig vampyrkomedi. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23

från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/RxpWvA/blodfattig-vampyrkomedi>

Juliet, Naked

Peterson, Jens. (2018, 11 oktober) Charmig mix av musik, kärlek och humor. *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-22 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/3j0jrv/charmig-mix-av-musik-karlek-och-humor>

Lyckligare kan ingen vara

Peterson, Jens. (2018, 20 december) Snyggt flätad intrig i svensk "Love Actually".

Aftonbladet. Hämtad 2019-05-22 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/rL6320/snyggt-flatad-intrig-i-svensk-love-actually>

Mary och häxans blomma

Peterson, Jens. (2018, 10 augusti) Färgstark hjältinna i spännande äventyr. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/21AJB4/fargstark-hjaltinna-i-spannande-aventyr>

Mary Poppins kommer tillbaka

Peterson, Jens. (2018, 20 december) Starka sångnummer i gammaldags Mary Poppins. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/0E6OaM/starka-sangnummer-i-gammaldags-mary-poppins>

Mile 22

Peterson, Jens. (2018, 7 september) Rörig och bullrande B-film. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/karEdQ/rorig-och-bullrande-b-film>

Night School

Hedmark, Stefan. (2018, 11 oktober) Kevin Harts skolkomedi faller platt. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/L070O1/kevin-harts-skolkomedi-faller-platt>

Nothing Like a Dame

Peterson, Jens. (2018, 28 september) Underbart underhållande om skådespelare. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/4deeWa/underbart-underhallande-om-skadespelare>

Nötknäpparen och de fyra världarna

Hedmark, Stefan (2018, 31 oktober) Lasse Hallströms nya film - smäsömnigt julmys. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/Xw178n/lasse-hallstroms-nya-film--smasomnigt-julmys>

Overlord

Peterson, Jens. (2018, 8 november) Hög puls när B-film mixar dagen D och skräck. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/A2y49q/hog-puls-nar-b-film-mixar-dagen-d-och-skrack>

Puzzle

Hedmark, Stefan. (2018, 21 december) Romantiska "Puzzle" berör - bit för bit. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/L0bapV/romantiska-puzzle-beror--bit-for-bit>

Roma

Andersson, Jan-Olov. (2018, 7 december) "Roma" - mästertlig filmposi som är årets bästa film. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/bKP9Ql/roma--masterlig-filmpoesi-som-ar-arets-basta-film>

The First Purge

Hedmark, Stefan. (2018, 5 juli) Trump och nazister hänger som en skugga över "Purge". *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/OnA7VE/trump-och-nazister-hanger-som-en-skugga-over-purge>

The Girl in the Spider's Web

Peterson, Jens. (2018, 24 oktober) Slapp och slarvig film som går från dum till dummare. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-21 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/J187bJ/slapp-och-slarvig-film-som-gar-fran-dum-till-dummare>

The Wife

Peterson, Jens. (2018, 6 december) Glenn Close imponerar i tidlös historia om stöttande fru *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-21

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/L0Rv21/glenn-close-imponerar-i-tidlos-historia-om-stottande-fru>

Tornet

Peterson, Jens. (2018, 15 november) Stark animation om flyktingläger i Beirut. *Aftonbladet*.

Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/8w09MW/stark-animation-om-flyktinglager-i-beirut>

Unga Astrid

Peterson, Jens. (2018, 13 september) Alba August enastående som Astrid Lindgren. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/a2Q3xM/alba-august-enastaende-som-astrid-lindgren>

Whitney

Peterson, Jens. (2018, 6 juli) Sorgligt och sevärt om Whitney Houston. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/8wk8yd/sorgligt-och-sevart-om-whitney-houston>

Widows

Peterson, Jen. (2018, 15 november) Rå och nervös thriller med högt tempo. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/gP9L6q/ra-och-nervos-thriller-med-hogt-tempo>

X&Y

Fjellborg, Karolina. (2018, 22 november) "X&Y" - en navelskådande men också oväntat rolig film från Anna Odell. *Aftonbladet*. Hämtad 2019-05-22 från

<https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/film/a/oROxnW/xy--en-navelskadande-men-ocksa-ovantat-rolig-film-fran-anna-odell>

Svenska Dagbladet

Aquaman

Lindvall, Sebastian. (2018, 13 december) Storögd barnkanalshumor i mjukpornografiskt ljus. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/storogd-barnkanalshumor-i-mjukpornografiskt-ljus>

Bamse och dunderklockan

Gentele, Jeanette. (2018, 21 december) Genusuppdaterad Bamse med finfina animationer. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/genusuppdaterad-bamse-med-finfina-animationer>

Bergman - ett år, ett liv

Gentele, Jeanette. (2018, 11 juli) Intervjun som Bergman förbjöd avslöjar ny bild. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/intervjun-som-bergman-forbjod-avslojar-ny-bild>

BlacKkKlansman

Hellsten, Anna. (2018, 6 september) Högsta betyg - det här är en av årtiondets bästa filmer. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/hogsta-betyg--det-har-ar-en-av-artiondets-basta-filmer>

Blindspotting

Lindvall, Sebastian. (2018, 6 december) Alltför fjuttiga käftsmällor för att tas på fullt allvar. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 <https://www.svd.se/alltfor-fjuttiga-kaftsmallar-for-att-tas-pa-fullt-allvar>

Creed 2

Söderqvist, Jan. (2018, 22 november) Ny rond med Rocky - inget att slösa pengar på. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/ny-rond-med-rocky--inget-att-slosa-pengar-pa>

Dog Days

Asp, Jon. (2018, 11 oktober) Total mental rötmanad - godheten vet inga gränser. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/total-mental-rotmanad--godheten-vet-inga-granser>

Ensamma i rymden

Hallhagen, Erika. (2018, 20 september) Snygga Star Wars-effekter i modern Aniara för barn. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/snygga-star-wars-effekter-i-modern-aniara-for-barn>

Flotten

Gentele, Jeanette. (2018, 19 september) Nästan full pott - ökad flottexpedition löste gåtan. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/nastan-full-pott-okand-flottexpedition-loste-gatan>

Goliat

Gentele, Jeanette. (2018, 3 oktober) Total misär i "Tjuvheder"- regissörens nya film. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/total-hopplshet-i-tjuvheder-regissorens-nya-film>

Grinchen

Lindvall, Sebastian. (2018, 8 november) Grinchen - slapstick som spårar ur i ren anarki. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/grinchen--slapstick-som-sparar-ur-i-ren-anarki>

Gräns

Hellsten, Anna. (2018, 30 augusti) Vältänkt, välspelad och vacker - Gräns är ljuvlig. *Svenska Dagbladet* Hämtad 2019-05-21 från <https://www.svd.se/valtankt-valsplad-och-vacker--grans-ar-ljuvlig>

Hotell Transylvanien 3: En monstersemester

Lumholdt, Jan. (2018, 12 juli) Eftertexterna det bästa med monsterkryssningen. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/eftertexterna-det-basta-med-monsterkryssningen>

Juliet, Naked

Söderqvist, Jan. (2018, 12 oktober) Missledande namn - annars finns bara en invändning. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/missledande-namn--annars-finns-bara-en-invandning>

Lyckligare kan ingen vara

Asp, Jon. (2018, 19 december) Julens romantiska komedi bli världsfrånvänt slask. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/julens-romantiska-komedi-blir-varldsfranvant-slask>

Mary och häxans blomma

Lindvall, Sebastian. (2018, 9 augusti) En fröjd för ögat – men skrämmande nära plagiat. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-21 från <https://www.svd.se/en-frojd-for-ogat-i-niva-med-80-talets-studio-ghibli>

Mary Poppins kommer tillbaka

Gentele, Jeanette. (2018, 23 december) Ingen lyckad återkomst för Mary Poppins. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/ingen-lyckad-aterkomst-for-mary-poppins>

Mile 22

Hellsten, Anna. (2018, 6 september) Trots actiongodis - filmen har bara en stor tillgång. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/trots-actiongodis--filmen-har-bara-en-stor-tillgang>

Night School

Hellsten, Anna. (2018, 11 oktober) Komisk supertalang körs över av grabbigt manus. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/komisk-supertalang-kors-over-av-grabbigt-manus>

Nothing Like a Dame

Asp, Jon. (2018, 27 september) Äkta brittisk "wit" med ikonisk kvartett. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/akta-brittisk-wit-med-ikonisk-kvartett>

Nötknäpparen och de fyra världarna

Hellsten, Anna. (2018, 1 november) Planerades filmen efter Disneyworld-atraktionen? *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/planerades-filmen-efter-disneyworld-atraktionen>

Overlord

Lindvall, Sebastian. (2018, 8 november) Nazisterna imponerar mer än de allierade. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/nazisterna-imponerar-mer-an-de-allierade>

Puzzle

Söderqvist, Jan. (2018, 23 december) Inte alla pusselbitar på plats i otrohetsdrama. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/inte-alla-pusselbitar-pa-ratt-plats-i-otrohetsdrama>

Roma

Lindvall, Sebastian. (2018, 6 december) Omskakande – Netflix nya en klassiker. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-21 från <https://www.svd.se/omskakande--netflix-nya-en-omedelbar-klassiker>

The First Purge

Lindvall, Sebastian. (2018, 6 juli) Nya "Purge" en nytändning av uttjatade våldsorgien. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-21 från <https://www.svd.se/nya-purge-en-nytandning-av-uttjatade-valdsorgien>

The Girl in the Spider's Web

Lindvall, Sebastian. (2018, 25 oktober) Trots fåniga intriger – nya Millennium en rush. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/trots-faniga-intriger--nya-millennium-en-rush>

The Wife

Hellsten, Anna. (2018, 7 december) Mästerliga - men allt faller i bitar i Stockholm. *Svenska*

Dagbladet. Hämtad 2019-05-22 från <https://www.svd.se/masterliga--men-allt-faller-i-bitar-i-stockholm>

Tornet

Hallhagen, Erika. (2018, 15 november) Så stark att man nästan tappar andan. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-21 från <https://www.svd.se/sa-stark-att-man-nastan-tappar-andan>

Unga Astrid

Hallhagen, Erika. (2018, 12 september) Förbjuden relation i fokus - "Unga Astrid" blir kladdig. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/forbjudna-relationen-i-fokus--unga-astrid-blir-kladdig>

Whitney

Hellsten, Anna. (2018, 12 juli) Whitney nådde hjärtan - men fick inte blotta sitt *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-21 från <https://www.svd.se/whitney-nadde-hjartan--men-fick-inte-blotta-sitt>

Widows

Hellsten, Anna. (2018, 16 november) Stöt-film med korruption i stället för glamour. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/stot-film-med-korruption-istallet-for-glamour>

X&Y

Söderqvist, Jan. (2018, 21 november) Högsta betyg: Odell gör svensk film smartare. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2019-05-23 från <https://www.svd.se/sensationell-odell-gor-svensk-film-smartare>

Tidningarnas Telegrambyrå

Aquaman

Sigander, Miranda. (2018, 13 december) Filmrecension: Aquaman. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181213829050&serviceId=2>

Bamse och dunderklockan

Svensson, Karin. (2018, 19 december) Filmrecension: Bamse och dunderklockan. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181219838790&serviceId=2>

Bergman - ett år, ett liv

Viita, Kristoffer. (2018, 11 juli) Filmrecension: Bergman - ett år, ett liv. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever->

info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180711712214&serviceId=2

BlacKkKlansman

Sigander, Miranda. (2018, 5 september) Filmrecension: BlacKkKlansman. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180905746652&serviceId=2>

Blindspotting

Sigander, Miranda. (2018, 5 december) Filmrecension: Blindspotting. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181205822682&serviceId=2>

Creed 2

Sigander, Miranda. (2018, 21 november) Filmrecension: Creed 2. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-21 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181121814886&serviceId=2>

Dog Days

Sigander, Miranda. (2018, 10 oktober) Filmrecension: Dog Days. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181010779587&serviceId=2>

Ensamma i rymden

Svensson, Karin. (2018, 19 september) Filmrecension: Ensamma i rymden. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-21 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180919762834&serviceId=2>

Flotten

Sigander, Miranda. (2018, 19 september) Filmrecension: Flotten. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180919762423&serviceId=2>

Goliat

Rehlin, Gunnar. (2018, 3 oktober) Filmrecension: Goliat. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181003768842&serviceId=2>

Grinchen

Berglund, Björn. (2018, 8 november) Filmrecension: Grinchen. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181108798491&serviceId=2>

Gräns

Sigander, Miranda. (2018, 29 augusti) Filmrecension: Gräns. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180829743598&serviceId=2>

Hotell Transylvanien 3: En monstersemester

Viita, Kristoffer. (2018, 11 juli) Filmrecension: Hotell Transylvanien 3: En monstersemester. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180711713475&serviceId=2>

Juliet, Naked

Sigander, Miranda. (2018, 20 oktober) Juliet, naked *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181010779584&serviceId=2>

Lyckligare kan ingen vara

Sigander, Miranda. (2018, 19 december) Filmrecension: Lyckligare kan ingen vara. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181219838234&serviceId=2>

Mary och häxans blomma

Viita, Kristoffer. (2018, 10 augusti) Filmrecension: Mary och häxans blomma. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-21 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180810732637&serviceId=2>

Mary Poppins kommer tillbaka

Sigander, Miranda (2018, 20 december) Filmrecension: Mary Poppins kommer tillbaka. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181220835202&serviceId=2>

Mile 22

Sigander, Miranda. (2018, 5 september) Filmrecension: Mile 22. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever->

info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180905750398&serviceId=2

Night School

Sundström, Sofia. (2018, 11 oktober) Filmrecension: Night School. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181011780051&serviceId=2>

Nothing Like a Dame

Sigander, Miranda. (2018, 26 september) Filmrecension: Nothing like a dame. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180926768212&serviceId=2>

Nötknäpparen och de fyra världarna

Svensson, Karin. (2018, 31 oktober) Filmrecension: Nötknäpparen och de fyra världarna. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181031797598&serviceId=2>

Overlord

Berglund, Björn. (2018, 7 november) Filmrecension: Overlord. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181107798489&serviceId=2>

Puzzle

Sigander, Miranda. (2018, 21 december) Filmrecension: Puzzle. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181221835763&serviceId=2>

Roma

Sigander, Miranda. (2018, 12 december) Filmrecension: Roma. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181212827254&serviceId=2>

The First Purge

Sigander, Miranda. (2018, 4 juli) Filmrecension: The First Purge. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-21 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180704709088&serviceId=2>

The Girl in the Spider's Web

Sigander, Miranda. (2018, 24 oktober) Filmrecension: The girl in the spider's web. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-22 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181024792798&serviceId=2>

The Wife

Svensson, Karin. (2018, 5 december) Filmrecension: The Wife *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181205826828&serviceId=2>

Tornet

Berglund, Björn. (2018, 15 november) Filmrecension: Tornet. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181115809742&serviceId=2>

Unga Astrid

Svensson, Karin. (2018, 12 september) Filmrecension: Unga Astrid. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180912757125&serviceId=2>

Whitney

Sigander, Miranda. (2018, 4 juli) Filmrecension: Whitney. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620180704709090&serviceId=2>

Widows

Sigander, Miranda. (2018, 14 november 2018) Filmrecension: Widows. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181114809139&serviceId=2>

X&Y

Haldert, Sara. (2018, 21 november) Filmrecension: X & Y. *TT Nyhetsbyrån*. Hämtad 2019-05-23 från <http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayDocument?documentId=05080620181121811000&serviceId=2>

10 Bilaga 2: Kodbok till analysschemat/SPSS

Grundläggande

V1: Filmtitel

V2: Mediehus

1. Aftonbladet
2. Svenska Dagbladet
3. Tidningarnas Telegrambyrå

V3: Skribent

V4: Genre

V5: Betyg

V6: Vanligaste argumentationen i recensionen

1. Ethos
2. Pathos
3. Logos

Använder sig kritikern av...

V7: ... ethos?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V8: ... pathos?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V9: ... logos?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

Finns det argument för...

V10: ... att filmen är värd att se eller inte se?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V11: ... att filmen har signifikant kulturell relevans?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V12: ... att kritikern har personliga värderingar?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V13: ... att det finns en anknytning till nutid och samhälle?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

Diskuteras...

V14: ... intrigen?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V15: ... skådespelarinsatserna?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V16: ... regin?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V17: ... manus?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

V18: ... övriga aspekter av filmskapandet?

1. Ja, kraftigt/tydligt
2. Ja, vagt/otydligt
3. Nej

Finns det grund för...

V19: ... att betyget kan ifrågasättas?

1. Ja
2. Nej

V20: ... "överdrivet nörderi"?

1. Ja
2. Nej